

PROJEKTNO UČENJE ZA MLAJŠE ODRASLE

POROČILO O IZPELJAVI PROGRAMA V ŠOLSLEM LETU 1999/2000

Avtorica poročila: Andreja Dobrovoljc

Priprava evalvacijskega instrumentarija in zbiranje podatkov na terenu:

Andreja Dobrovoljc, Sonja Klemenčič, Natalija Žalec

Jezikovni pregled: mag. Maja Korošak

Andragoški center republike Slovenije

Januar 2001

KAZALO

ŠTEVILO SUBJEKTOV, VKLJUČENIH V EVALVACIJO .....

Srednja šola	10
LU Murska Sobota	37
Skala - Celje	37
LU Radovljica	38

PRAV TAKO SMO ANALIZIRALI TUDI ODGOVORE DIREKTORJEV, KI SE NANAŠAJO NA ZNANJE MENTORJEV..... 38

LU Murska Sobota	38
Skala - Celje	38
LU Radovljica	38

5. SKLEPI IN UGOTOVITVE 39

OPOMNIK.....	61
--------------	----

I. UDELEŽENCI .....

OPOMNIK.....

EVALVACIJA PROGRAMA PUM V ŠOLSLEM LETU 1999/2000

Evalvacijsko poročilo programa Projektno učenje za mlajše odrasle (PUM) v šolskem letu 1999/2000 je poročilo o spremljanju vseh izvedb programa PUM z vidika doseganja temeljnih ciljev programa.

Projektno učenje za mlajše odrasle je prvi javno veljaven program neformalnega izobraževanja v Sloveniji. Program je sprejel Strokovni svet Republike Slovenije za izobraževanje odraslih na svoji 10. seji dne 15. julija 1999.

Prvič se je začel izvajati marca 1998, in sicer v Ljubljani, v jeseni 1998 pa v Slovenj Gradcu. Februarja 2000 so z izvajanjem pričeli tudi v Celju, Murski Soboti in Radovljici.

Zunanjo formativno in sumativno evalvacijo izvaja Andragoški center Slovenije: formativno na srečanjih mentorjev in direktorjev izvajalskih organizacij, sumativno pa ob zaključku šolskega leta s pomočjo instrumentov (vprašalnikov, opomnikov za razgovore z mentorji in direktorji) in analize razpoložljive dokumentacije (mesečna poročila, končna poročila, osebni listi in učni projekti).

Temeljni namen evalvacije programa PUM je ugotoviti, ali se njegovi osrednji cilji in načela uresničujejo v skladu z njegovo programsko zasnovo in ali se uresničujejo cilji, ki so zastavljeni na ravni kurikuluma. Hkrati nas zanima izpeljava programa in njegovi učinki. Pri evalvaciji nas zanima tudi, ali je program prilagojen populaciji, kateri je namenjen, ali so njegovi učinki na udeležence pozitivni, ali priporočene metode dela vodijo do pričakovanih rezultatov ter ali program spodbuja motivacijo mladih za nadaljevanje prekinjenega izobraževanja. S pomočjo evalvacije smo ugotavljali morebitne potrebe po spremembi nekaterih programskih delov vsebin, da bi posledično omogočili optimalno delo izvajalskim organizacijam, udeleženci pa bi v programu lahko dosegali še večje uspehe.

METODOLOGIJA EVALVACIJE

Na podlagi teh globalnih ciljev smo določili podrobnejša evalvacijska vprašanja, pa tudi subjekte, ki so vključeni v evalvacijo. Subjekti so naslednji:

- udeleženci programa PUM,
- mentorji programa PUM,
- direktorji izvajalskih organizacij, ki program PUM izvajajo.

Podrobnejša pojasnitev evalvacijskih vprašanj je v prilogi 1.

VRSTE EVALVACIJE

V šolskem letu 1999/2000 smo izpeljali dve vrsti evalvacije:

- sprotno evalvacijo smo izvajali na mesečnih srečanjih mentorjev in direktorjev izvajalskih organizacij,
- sumativno evalvacijo pa smo izvajali ob zaključku programa in je vsebovala:
  - analizo anketnih vprašalnikov z udeleženci v programu ob zaključku šolskega leta;
  - analizo razgovorov z mentorji in direktorji izvajalskih organizacij, ki so z izvajanjem programa začeli v šolskem letu 1999/2000;

- analizo dokumentacije (osebnih listov udeležencev, mesečnih poročil, končnih poročil in učnih projektov) vseh izvajalskih organizacij.

EVALVACIJSKI INSTRUMENTARIJ

Na podlagi metodologije in vrste evalvacije smo za sumativno evalvacijo ob koncu šolskega leta uporabili naslednji instrumentarij:

- mesečna poročila izvajalskih organizacij,
- zaključna poročila izvajalskih organizacij,
- načrt učnih projektov izvajalskih organizacij,
- osebne liste udeležencev,
- anketni vprašalnik za udeležence programa ob zaključku šolskega leta,
- opomnik za razgovor z mentorji izvajalskih organizacij ob zaključku šolskega leta,
- opomnik za razgovor z direktorji izvajalskih organizacij ob zaključku šolskega leta.

ČASOVNI NAČRT EVALVACIJE

Formativna evalvacija je potekala vse šolsko leto od septembra 1999 do julija 2000, sumativna pa ob koncu šolskega leta, in sicer:

- 14. junija smo opravili anketiranje udeležencev in razgovore z mentorji in direktorico LU Murska Sobota;
- 21. junija smo opravili anketiranje udeležencev v TIN-u v Ljubljani;
- 26. junija smo anketirali udeležence programa LU Radovljica;
- 27. junija smo anketirali udeležence v KOR-CIS-u v Slovenj Gradcu;
- isti dan smo opravili tudi anketiranje udeležencev ter razgovore z mentorji in direktorjem Skale v Celju;
- 3. julija smo opravili razgovor z mentoricami in direktorico LU Radovljica.

Do konca septembra 2000 smo opravili analizo vprašalnikov z udeleženci, analizo razgovorov z mentorji in direktorji izvajalskih organizacij ter analizo mesečnih poročil, učnih projektov, osebnih listov ter zaključnih poročil.

Januarja 2001 smo pripravili evalvacijsko poročilo.

ŠTEVILO SUBJEKTOV, VKLJUČENIH V EVALVACIJO

Sumativna evalvacija programa PUM v šolskem letu 1999/2000 je zajela:

- 73 udeležencev programa, ki so izpolnili anketni vprašalnik za udeležence programa ob zaključku šolskega leta;
- 9 mentorjev programa PUM, s katerimi smo opravili razgovore ob zaključku šolskega leta;
- 3 direktorje izvajalskih organizacij, s katerimi smo opravili razgovore ob zaključku šolskega leta;
- 125 osebnih listov udeležencev programa PUM, ki so program obiskovali do konca šolskega leta;
- 40 mesečnih poročil izvajalskih organizacij programa PUM;
- 5 končnih poročil izvajalskih organizacij programa PUM;
- 26 formularjev učnih projektov, ki so jih izvedle izvajalske organizacije v šolskem letu 1999/2000.

REZULTATI EVALVACIJE

V naslednjih poglavjih smo zajeli vse odgovore na zastavljena evalvacijska vprašanja. Da pa bi lahko na njih odgovorili, smo najprej opravili analizo izpolnjenih anketnih vprašalnikov za udeležence programa ob zaključku šolskega leta 1999/2000, analizo razgovorov z mentorji in direktorji izvajalskih organizacij ter analizo dokumentacije: osebnih listov, mesečnih poročil, učnih projektov ter zaključnih poročil.

V uvodnem delu pa smo podrobneje analizirali subjekte v evalvaciji: najprej mentorje in izvajalske organizacije, nato pa smo podrobneje analizirali udeležence, ki so v tem šolskem letu obiskovali program PUM.

Vsebinski del rezultatov zajema:

1. Opis subjektov

- 1.1 Opis mentorjev in izvajalskih organizacij
- 1.2 Opis udeležencev po prisotnosti v šolskem letu 1999/2000 in izobrazbi

2. Analiza projektne dela

- 2.1 Analiza individualnih učnih projektov
- 2.2 Analiza izvedenih izbirnih in produkcijskih projektov
- 2.3 Analiza izvedenih interesnih dejavnosti
- 2.4 Analiza izvedenih animacijskih dejavnosti

3. Analiza temeljnih, skupnih in posebnih programskih ciljev

- 3.1 Temeljni cilji programa
- 3.2 Skupni cilji programa
- 3.3 Cilji oblikovanja poklicne identitete
- 3.4 Cilji socialno-kulturnega delovanja

4. Analiza znanja mentorjev in potrebe po dodatnem izobraževanju

- 4.1 Znanje mentorjev
- 4.2 Potrebe po dodatnem izobraževanju

1. OPIS SUBJEKTOV

1.1. IZVAJALSKE ORGANIZACIJE

V šolskem letu 1999/2000 je program Projektno učenje za mlajše odrasle izvajalo pet izvajalskih organizacij:

1. Center KOR-CIS, Slovenj Gradec,
2. LU Murska Sobota,
3. LU Radovljica,
4. SKALA, Celje,
5. Zavod TIN, Ljubljana.

1. V Slovenj Gradcu so program PUM izvajali celo šolsko leto 1999/2000. V njem so delali trije mentorji, in sicer dve mentorici in en mentor. V celotnem šolskem letu je PUM obiskovalo 34 udeležencev, v času izvajanja evalvacije pa je bilo v programu 25 udeležencev.
2. V LU Murska Sobota so program začeli izvajati februarja 2000. V PUM so delali trije mentorji, in sicer ena mentorica in dva mentorja. PUM je v tem času obiskovalo 26 udeležencev, v času izvajanja evalvacije pa 23 udeležencev.
3. V LU Radovljica so program začeli izvajati februarja 2000. Z udeleženci so delale tri mentorice. PUM je v tem času obiskovalo 41 udeležencev, v času izvajanja evalvacije pa 22.
4. V Skali so program začeli izvajati februarja 2000. Z udeleženci so delali trije mentorji, in sicer dve mentorici in en mentor. PUM je v vsem tem času obiskovalo 44 udeležencev, v času izvajanja evalvacije pa 27.
5. V TIN-u so program izvajali celo šolsko leto 1999/2000. Z udeleženci so delale tri mentorice in en mentor. V vsem šolskem letu je PUM obiskovalo 58 udeležencev, v času izvajanja evalvacije pa 27.

1.2. UDELEŽENCI

V vseh petih izvajalskih organizacijah je v času izvajanja evalvacije program obiskovalo 125 udeležencev, 78 pa jih je program zapustilo že prej.

Naslednja tabela prikazuje udeležence programa po spolu.

Tabela 1: Število udeležencev po spolu po posameznih izvajalskih organizacijah

Izvajalska organizacija	Moški	Ženske	Skupaj	Vsi udel. v šolskem letu
TIN, Ljubljana	16	12	28	58
KOR-CIS, Slovenj Gradec	19	6	25	34
LU Murska Sobota	15	8	23	26
LU Radovljica	11	11	22	41
Skala, Celje	16	11	27	44
SKUPAJ	77	48	125	203

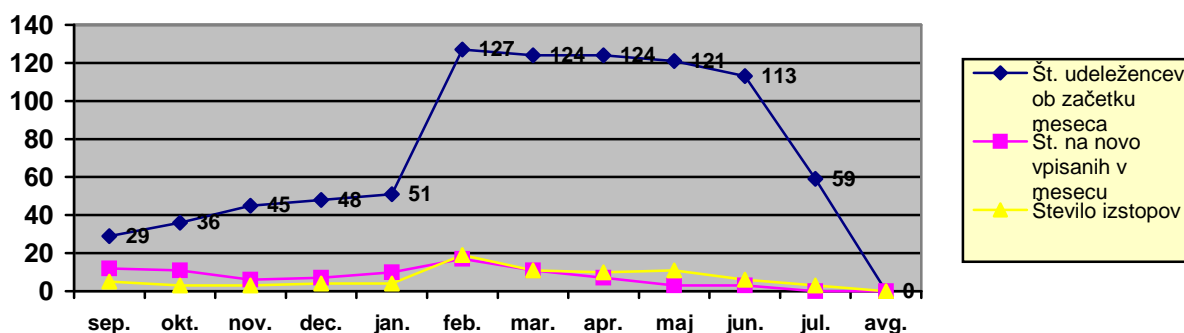
Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Vidimo lahko, da je bilo v vseh izvajalskih organizacijah veliko več moških kot žensk: 62 % vseh udeležencev, ki so program obiskovali do konca šolskega leta, je bilo moških. Enako razmerje po spolu je le v Radovljici. Precej manjše število deklet je v Slovenj Gradcu, program je tam obiskovalo do konca šolskega leta le 6 udeleženk, medtem ko je bilo moških 19.

V razloge za prenehanje obiskovanja programa lahko štejemo dokončanje obveznosti, ki so si jih zadali udeleženci ob prihodu v program, ponovno izobraževanje, zaposlitev. Nekaj udeležencev je program zapustilo zaradi drugih razlogov, za določeno število pa program ni bil primeren.

Kakšna je bila prisotnost udeležencev po mesecih, nam prikazuje naslednji graf.

Graf 1: Število vseh udeležencev, število izstopov in število na novo vpisanih po posameznih mesecih

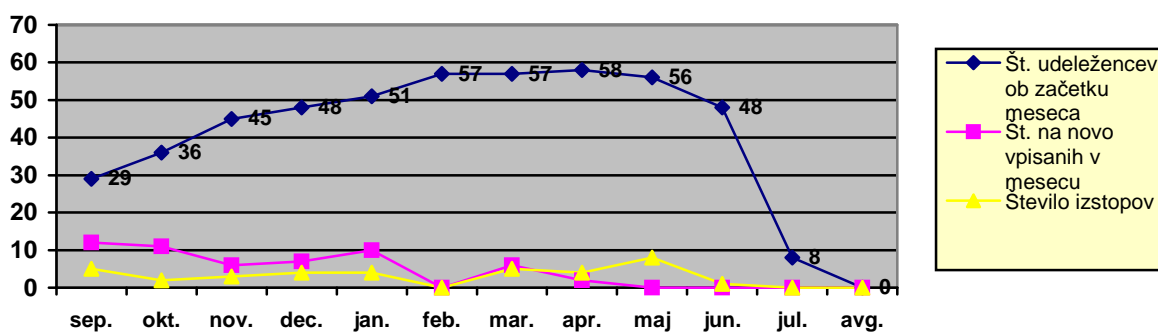

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Število udeležencev se je močno povečalo februarja, saj so takrat začele z delovanjem tri nove izvajalske organizacije v Murski Soboti, Celju in Radovljici. Če pa primerjamo s stanjem, ko sta program izvajali dve izvajalski organizaciji, lahko ugotovimo konstantno rast števila udeležencev, število izstopov pa se ni pomembneje spreminjalo. Največje število na novo vpisanih udeležencev je bilo v februarju (spet povezano z delovanjem treh novih izvajalskih organizacij), v istem mesecu pa je bilo tudi največje število izstopov. Tudi te lahko povezujemo z začetkom delovanja treh izvajalskih organizacij, kajti v program se je vključilo veliko število udeležencev, ki so kmalu po začetku obiskovanja ugotovili, da jim ne ustreza, in so z obiskovanjem prenehali.

Naslednji graf nam prikazuje gibanje udeležencev po posameznih mesecih v izvajalskih organizacijah, ki sta program izvajali vse leto.

Graf 2: Število udeležencev v izv. org., ki sta program izvajali vse šolsko leto, število izstopov in število na novo vpisanih po posameznih mesecih.

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

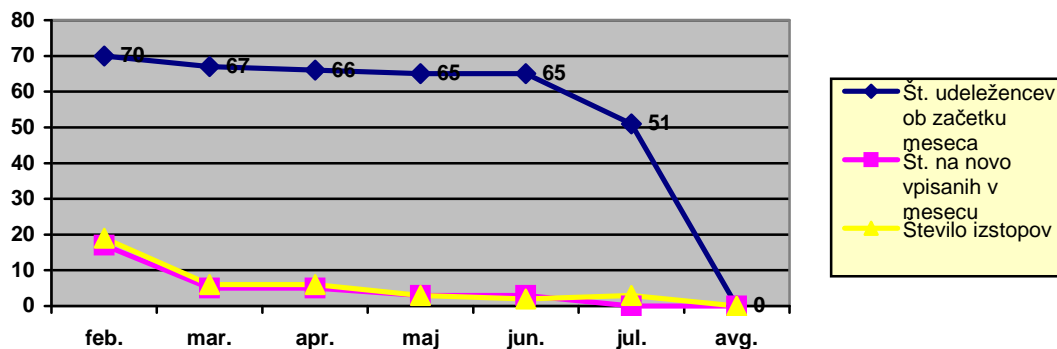
V grafu lahko vidimo konstantno rast števila udeležencev od septembra pa do februarja, ko je bilo v programu 57 udeležencev. Enako število se je ponovilo še v marcu, največje število udeležencev pa je bilo aprila - 58. Višje število se je začelo februarja, torej ob počitnicah, konec marca pa je zaključek II. ocenjevalnega obdobja. Torej lahko višje številke povežemo z udeleženci, ki so šolanje opustili v času zaključevanja II. ocenjevalnega obdobja. V juniju pa je število padlo, to lahko povežemo z zaključkom šolskega leta in že opravljenimi obveznostmi na področju nadaljevanja šolanja udeležencev.

Število izstopov je bilo najvišje maja, ko je izstopilo 8 udeležencev, 5 jih je izstopilo septembra pa tudi marca. Februarja ni izstopil noben udeleženec. V drugih mesecih je bilo njihovo število manjše od 5. Tudi izstope lahko povežemo z zaključevanjem šolskega leta, kajti maja je bilo njihovo število najvišje, to lahko povežemo z že opravljenimi manjkajočimi obveznostmi.

Število na novo vpisanih udeležencev je bilo najvišje septembra (12) in oktobra (11). Razlogi za to so v začetku izvajanja programa in ob tem animaciji za program. Visoko število vključitev je bilo tudi januarja (10), padati pa je začelo aprila, ko sta se na novo vpisala samo dva udeleženca, potem pa do konca šolskega leta nobeden več.

Graf št. 3 prikazuje gibanje udeležencev po posameznih mesecih v izvajalskih organizacijah, ki so program PUM pričele izvajati februarja 2000.

Graf 3: Število udeležencev, število izstopov in število na novo vpisanih po posameznih mesecih.

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS, 2000

V tem grafu vidimo drugačno dinamiko prisotnosti udeležencev v programu kot pri prejšnjem. Vidimo, da je bilo največje število udeležencev februarja (70), to lahko povežemo z začetkom izvajanja programa in animacijo v izvajalskih organizacijah. Kasneje se je število udeležencev znižalo na 67 in to število je ostalo pretežno konstantno do julija, ko je bilo na začetku meseca 51 udeležencev.

Število izstopov je bilo najvišje februarja, to lahko povežemo s tem, da so udeleženci prišli v program, vendar so kmalu ugotovili, da jim ne ustreza, in so ga zapustili še isti mesec. V marcu se je število udeležencev, ki so iz programa izstopili, znižalo na 6 udeležencev, prav toliko jih je program zapustilo aprila, maja so ga zapustili 3 udeleženci, junija 2 in julija 3.

Število na novo vpisanih udeležencev je bilo najvišje februarja, ko se je v program vključilo 17 udeležencev, marca in aprila je prišlo 5 udeležencev, maja in junija pa 3 udeleženci.

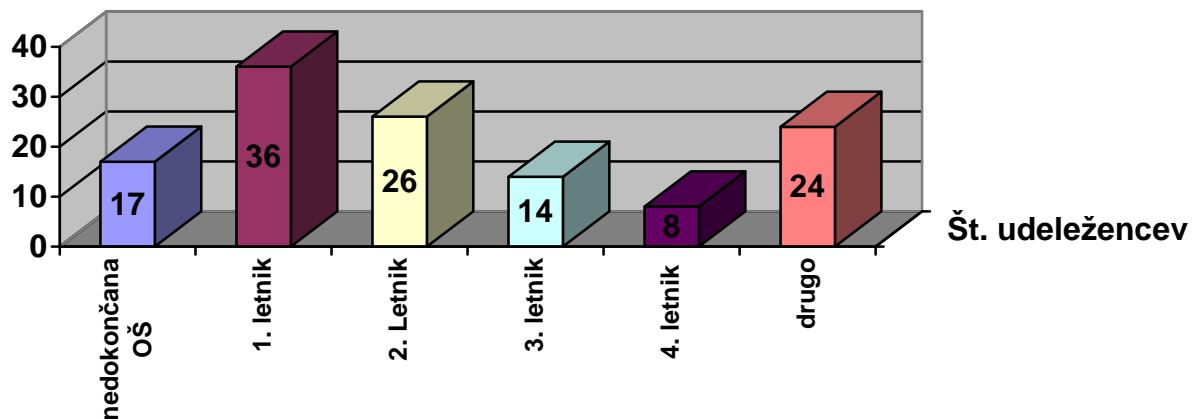
Izobrazba

Izmed udeležencev, ki so program PUM obiskovali do konca šolskega leta, jih je imelo 108 končano osnovno šolo, 17 pa nedokončano. Tisti z dokončano osnovno šolo so večinoma izstopili iz srednjih šol in sicer:

- nedokončana OŠ – 17,
- iz 1. letnika – 36,
- iz 2. letnika – 26,
- iz 3. letnika – 14,
- iz 4. letnika – 8,
- iz 5. letnika – 1,
- 3 udeleženci so morali še opraviti zaključni izpit,
- 1 je moral opraviti maturo,
- 1 je bil samo vpisan v srednjo šolo,
- 1 je bil samo vpisan v večerno šolo,
- 1 udeleženec je opustil dodiplomski študij,
- 2 udeleženca sta opustila prekvalifikacijo,
- za 9 udeležencev ni podatka, iz katerega letnika so izstopili,
- 5 udeležencev je zaključilo srednješolsko izobraževanje.

Naslednji graf nam prikazuje število udeležencev po končanih letih šolanja.

Graf 4: Število udeležencev glede na zaključen razred šolanja

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Iz grafa lahko vidimo, da je največ udeležencev opustilo šolanje v 1. in 2. letniku – v prvem 36, v drugem pa 26. V 3. letniku je šolanje opustilo 14 udeležencev, v 4. pa 8. Iz teh podatkov lahko sklepamo, da so bili udeleženci v programu pretežno iz poklicnih in strokovnih šol, manj pa iz štiriletnih programov. Lahko pa da so bili tudi iz teh programov in so šolanje opustili v prvih dveh letnikih. Iz teh podatkov lahko sklepamo o starosti udeležencev, to pomeni, da so v programu prevladovali mlajši udeleženci v starosti do 20 let.

V naslednji tabeli prikazujemo, v katerem letniku so udeleženci opustili šolanje in katero šolo so pred prihodom v program neuspešno obiskovali.

Tabela 2: Število udeležencev po vrsti šole in letniku, v katerem so šolanje opustili

Srednja šola	1. letnik	2. letnik	3. letnik	4. letnik	drugo	skupaj
Srednja gradbena šola	1			2		3
Srednja šola tehniških strok	3					3
Srednja šola za elektrotehniko in računalništvo	4	2				6
Srednja šola PTT	1					1
Srednja gozdarska in lesarska šola	1					1
Srednja vzgojiteljska šola		2				2
Srednja šola za oblikovanje in fotografijo					2	2
SŠ Domžale			1			1
Gimnazija	2	2	5		2	11
Srednja šola tiska in papirja			1			1
Srednja agroživilska šola	1	1				2
Srednja trgovska šola	3	1	1	1	3	9
Srednja šola za slaščičarja		1				1
Srednja ekonomska šola	4	1	1	1	1	8
Srednja kovinarska šola		7			1	8
Srednja strojna šola	2	2		1	2	7
Srednja steklarska šola	1				1	2
Srednja tekstilna šola					1	1
Srednja zdravstvena šola		1	1	1		3
Srednja gospodinjska šola			1			1
Srednja živilska šola		2			2	4
Srednja poklicna šola			1			1
Srednja šola keramičarja	1				1	2
srednja poslovna šola	1	1	1			3
Srednja gostinska šola	5				1	6
Srednja frizerska šola	1	1				2
Srednja metalurška šola		1				1
Srednja lesarska šola	1			1		2
Srednja mlekarska in kmetijska šola	4	1		1		6
Srednja tehnična šola					1	1
Srednja prometna šola			1			1
Srednja komercialna šola					1	1
SKUPAJ	36	26	14	8	19	103

Opomba: v tabeli niso zajeti udeleženci, ki so že zaključili srednješolsko izobraževanje (5).

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM

V tabeli vidimo, da so v 1. letniku prevladovali gostinska šola, mlekarska in ekonomska šola, pa tudi šola za elektrotehniko. V 2. letniku je bilo največ udeležencev s kovinarske šole, v 3. pa z gimnazije. V nižjih letnikih torej prevladujejo srednje strokovne ter poklicne šole, v višjih letnikih pa je poleg srednjega strokovnega izobraževanja več udeležencev obiskovalo gimnazijske programe.

2. ANALIZA PROJEKTNEGA DELA

Temeljna metoda v projektne učenju za mlajše odrasle je projektno delo, njegova poglobljena značilnost je, da temelji na interesih udeležencev. Sami izberejo temo projekta, skupaj z mentorji izdelajo načrt, določijo metode dela, učne vire in operativne cilje.

Organizacija projektne učenja se prične z opredelitvijo načrta, ki vsebuje:

- izvedbene in izobraževalne cilje projekta;
- izvedbene vsebine projekta;
- izobraževalne vsebine, pri katerih so posebej opredeljene tudi učne metode ter izvajalci in viri za izvedbo;
- časovni načrt izpeljave projekta;
- finančna konstrukcija;
- načrt evalvacije;
- pri izbirnem in produkcijskem delu sta v projektne načrtu posebej opredeljena še načrt sodelovanja z organizacijami in posamezniki iz lokalnega okolja in način predstavitve dosežkov projekta.

Projektne delo se deli na štiri oblike.

1. Individualni učni projekti

Individualni učni projekti so sestavni del načrtovanja poklicne kariere. Njihova vsebina izhaja iz opredeljenih osebnih ciljev udeležencev, to je na primer priprava na opravljanje manjkajočih izpitov, dejavnosti, povezane z oblikovanjem individualne poklicne kariere, ali pa je to projekt, povezan z osebno rastjo udeleženca v programu.

2. Izbirno projektne delo

Vsebina izbirnega projektne dela temelji na interesih in aktualnih učnih potrebah udeležencev. Iz študij in prakse vemo, da so za udeležence zanimive predvsem sodobne medijske produkcije (časopis, film), umetnost (gledališke predstave, razstave, fotografija), potovanja. Izbirni projekt predvidoma traja od 1 do 3 mesecev in v njem sodelujejo vsi udeleženci v programu.

3. Produkcijsko projektne delo

Produkcijsko projektne delo je usmerjeno k spoznavanju novih načinov ustvarjalnosti, načinom uporabe energijsko manj zahtevnih tehnologij, ki so okolju prijazne, razvijanju možnosti za oživiljanje starih in izumirajočih obrtnih tehnologij in izdelavo predmetov, ki so značilni za lokalno okolje. Produkcijsko projektne delo lahko predstavljajo tudi različne storitve, ki jih skupine permanentno izvajajo za okolje.

4. Interesne dejavnosti

Interesne dejavnosti se smiselno povezujejo z vsebinami, ki jim skupina udeležencev v poteku programa sledi, vendar jih ni mogoče izpeljati v sklopu drugih programskih možnosti. Njihova vsebina je lahko ožje povezana z dopolnjevanjem projektne naloge.

Vse štiri oblike dela se med sabo smiselno povezujejo in prepletajo.

V naslednjem poglavju bomo podrobno analizirali vse štiri oblike projektne dela: koliko projektne dejavnosti je bilo izvedenih, njihove najpomembnejše značilnosti in tudi morebitne pomanjkljivosti.

2.1 Individualni učni projekti

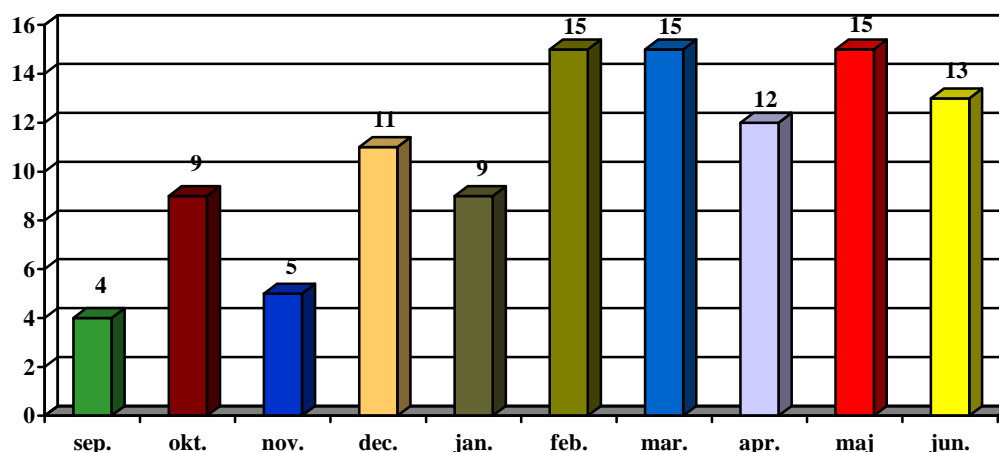
Udeleženec v programu PUM za doseganje ciljev individualnih učnih projektov ob pomoči mentorja izdelava načrt. Po tem skupaj z mentorjem opredeli dejavnosti, ki ga bodo pripeljale do končnega rezultata učnega projekta.

V vseh izvajalskih organizacijah so se individualnim učnim projektom posvetili zelo intenzivno. Ker so jih izvedli v zelo velikem številu, smo jih razvrstili po vsebinsko podobnih sklopih. Tako so največkrat izvedeni učni projekti naslednji:

- izdelava osebnih učnih načrtov,
- aktivnosti za nadaljevanje izobraževanja,
- razgovori za realizacijo učnih projektov,
- učna pomoč,
- poklicno svetovanje,
- učenje,
- aktivnosti za iskanje zaposlitve.

Naslednji graf prikazuje število izvedenih individualnih učnih projektov v izvajalskih organizacijah, ki sta program PUM izvajali celo šolsko leto.

Graf 5: Število izvedenih individualnih učnih projektov v izvajalskih organizacijah, ki sta program PUM izvajali celo šolsko leto

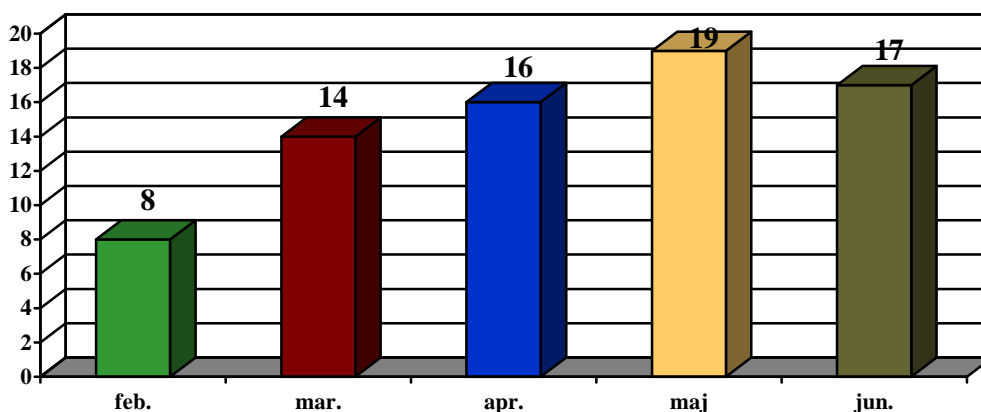

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Iz grafa lahko vidimo, da je bilo najnižje število izvedenih učnih projektov septembra. To je razumljivo, saj je to začetek programa in v tem mesecu večinoma potekajo animacijske dejavnosti. Število je nato v oktobru zraslo in spet padlo novembra na 5 izvedenih učnih projektov, decembra pa naraslo na 11. Največ individualnih učnih projektov je bilo izvedenih februarja, marca in maja (15), aprila in junija pa je ta številka nekoliko nižja. To lahko povežemo z aktivnostmi udeležencev za nadaljevanje šolanja, saj so vpisi v srednje šole marca, maja in junija pa se prično aktivnosti, kot so popravni izpiti, zaključni izpiti in matura.

Naslednji graf nam prikazuje število izvedenih individualnih učnih projektov v izvajalskih organizacijah, ki so z izvajanjem programa PUM pričele februarja 2000.

Graf 6: Število individualnih učnih projektov v izvajalskih organizacijah, ki so s PUM pričele februarja 2000

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Iz grafa lahko vidimo, da je bila dinamika individualnih učnih projektov v izvajalskih organizacijah, ki so s programom pričele februarja 2000, podobna kot pri tistih, ki so PUM izvajale celo šolsko leto. V prvem mesecu delovanja so izvedli 8 individualnih učnih projektov, nato pa je njihovo število raslo do maja, ko jih je bilo 19, junija pa 17. Najvišje število je tudi tu bilo maja in junija, to je čas opravljanja izpitov, mature, zaključnih izpitov, zato je večje število razumljivo.

Graf 5 in graf 6 nam prikazujeta število izvedenih individualnih učni projektov po posameznih mesecih. Glede na analizo dokumentacije, kateri učni projekti so bili izvedeni - najpogostejše smo razdelili po sklopih - pa se nam poraja vprašanje, ali so omenjeni sklopi res učni projekti. Ali niso to samo dejavnosti za doseganje začrtanega individualnega učnega projekta?

Po našem mnenju so navedeni učni projekti del načrta, ki so ga udeleženci s pomočjo mentorjev izdelali ob definiranju učnega projekta in so ga v času obiskovanja programa tudi realizirali. Razgovori, učenje, aktivnosti za nadaljevanje šolanja: vse to so aktivnosti, ki pripeljejo do končnega izida učnega projekta. Razgovor v šoli na primer ni individualni učni projekt, ampak je le del načrta – dejavnost za doseg individualnega učnega projekta – na primer ponovnega vpisa v šolo.

Po definiciji individualnega učnega projekta bi v vsaki izvajalski organizaciji morali imeti toliko individualnih učnih projektov, kot je bilo udeležencev, ki so program obiskovali. Vsak udeleženec na začetku obiskovanja programa definira vsaj en individualni učni projekt, za doseg katerega samostojno in ob pomoči mentorja izvaja različne aktivnosti, hkrati pa za njegovo realizacijo sodeluje tudi v skupinskih projektnih dejavnostih.

V bodoče bo torej potrebno posvetiti več pozornosti definiciji individualnih učnih projektov, posledično s tem pa tudi njihovi vsebini in realizaciji.

2.2 Izbirno in produkcijsko projektno delo

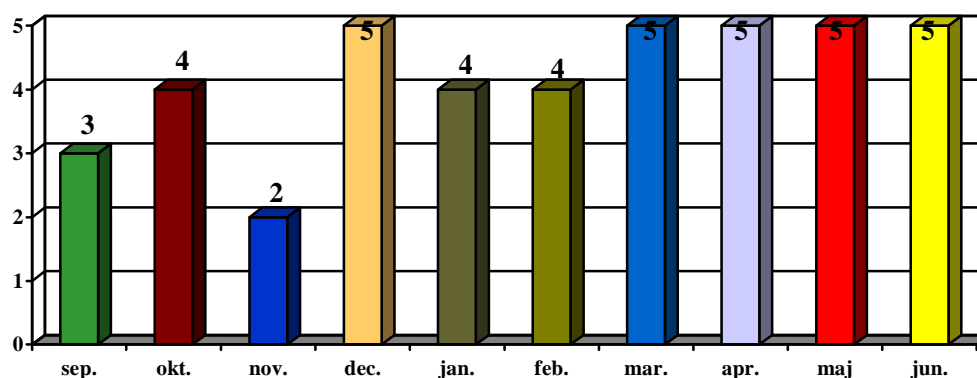
Vsebina **izbirnega projektnega dela** temelji na interesih in aktualnih učnih potrebah udeležencev. Projektno delo predvidoma traja od 1 – 3 mesecev. Značilna zanj je enkratnost njegove izvedbe v posamezni učni skupini. To pomeni, da projekta v eni skupini ne izvedemo več kot enkrat. Če bi na primer časopis izdelali več kot enkrat, to ne bi bil več izbirni ampak produkcijski projekt.

Produksijsko projektno delo je usmerjeno k spoznavanju novih načinov ustvarjalnosti, načinom uporabe energijsko manj zahtevnih tehnologij, ki so okolju prijazne, razvijanju možnosti za oživiljanje starih in izumirajočih obrtnih tehnologij in izdelavo izdelkov, ki so značilni za lokalno okolje. Produksijsko projektno delo lahko predstavljajo tudi različne storitve, ki jih skupina stalno izvaja za okolje.

Najprej se bomo posvetili predstavitvi izbirnih in produkcijskih projektov, nato pa jih bomo ocenili s pomočjo kriterijev.

Naslednji graf prikazuje število izvedenih izbirnih in produkcijskih projektov v izvajalskih organizacijah, ki sta program izvajali celo šolsko leto 1999/2000.

Graf 7: Število izvedenih izbirnih in produkcijskih projektov v izvajalskih organizacijah, ki sta program izvajali celo šolsko leto 1999/2000, po posameznih mesecih

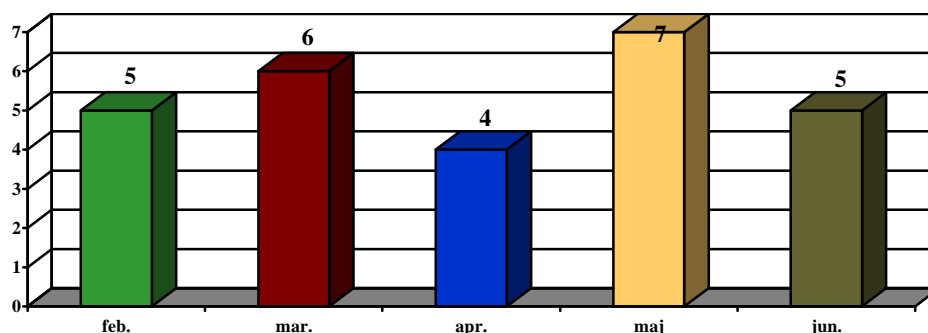

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Iz grafa 7 lahko vidimo, da se je število izvedenih projektov gibalo od 2 do 5 na mesec. Septembra so pričeli z izvajanjem 3 projektov, nato so novembra izvajali 2, decembra pa kar 5. Število izvedenih projektov je januarja in februarja padlo na 4, marca pa se je spet povečalo na 5 projektov na mesec in to število je ostalo do junija.

Naslednji graf prikazuje število izvedenih izbirnih in produkcijskih projektov v izvajalskih organizacijah, ki so PUM pričele izvajati februarja 2000.

Graf 8: Število izvedenih izbirnih in produkcijskih projektov v izvajalskih organizacijah, ki so PUM pričele izvajati februarja 2000, po posameznih mesecih

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Tudi v izvajalskih organizacijah, ki so s programom PUM pričele februarja 2000, so izvedli precejšnje število projektov. Februarja so pričeli z izvajanjem 5 projektov, nato so jih marca izvajali 6, aprila je število padlo na 4, maja so izvedli kar 7 projektov, junija pa 5.

Skupno število izbirnih in produkcijskih projektov, ki so jih izvedli v vseh izvajalskih organizacijah, je 26. Povprečno so v vseh izvajalskih organizacijah izvajali 2 do 3 projekte mesečno.

Vse izvedene projekte smo ocenili po določenih kriterijih.

a) Kriteriji za oceno izbirnih projektov:

- ob skupnem cilju omogoča zadovoljevanje individualnih interesov vsakega posameznika;
- omogoča realizacijo čim večjega števila raznovrstnih izobraževalnih ciljev;
- sodelujejo vsi udeleženci;
- traja od 1 – 3 mesecev in se ne ponavlja, lahko pa se nadgradi;
- omogoča delitev dela po manjših skupinah;
- na zanimiv način je promoviran v okolju.

b) Za produkcijski projekt pa je bistveno, da ima značilnosti produkcije, torej stalne, v postopkih ali v produktih ponavljajoči se tedenski organizaciji dejavnosti, kot jo predvideva kurikulum. Dejavnost ni časovno omejena, ampak traja celo šolsko leto ali dalj. Izdelki se med seboj lahko razlikujejo, vendar so narejeni po enotnih tehnoloških in izvedbenih postopkih. Posamezni učni skupini je lahko v istem času ponujenih več produkcijskih projektov, vendar pa je z vidika organizacije produkcije posameznega udeleženca pričakovati, da se bo posameznik pretežno vključeval v eno obliko produkcije. Število produkcijskih projektov je prepuščeno posamezni organizaciji, vendar pa mora ta hkrati zagotoviti, da bo vsak produkcijski projekt potekal vse leto in tedensko.

S stališča navedenih kriterijev za izbirne projekte lahko povzamemo, da so bili izvedeni projekti zelo različni. Razlikovali so se tako po trajanju, po številu izobraževalnih ciljev, po številu sodelujočih udeležencev, po možnosti realizacije individualnih interesov, kot tudi po promociji. Nekateri so trajali 1 teden, večina od 1 – 2 mesecev, en projekt pa je trajal vse šolsko leto.

Za nekatere izbirne projekte bi težko rekli, da so to v resnici bili, saj niso izpolnjevali najpomembnejših kriterijev, to pa pomeni, da:

- niso sodelovali vsi udeleženci,
- so trajali zelo kratek čas in niso vsebovali vseh elementov izbirnega projekta,
- udeleženci v njem niso imeli možnosti realizacije individualnih interesov (npr. izvedba igre, kar ni projektna tehnika, pravila so jasno določena in uveljavljanje lastnih interesov udeležencev ni možno),
- ob njihovem zaključku ni bilo promocije.

Vse projekte, ki niso zadostili navedenim kriterijem, bi bilo bolje definirati kot interesne dejavnosti, saj tej projektni tehniki večina od njih ustreza tako po trajanju kot tudi po številu sodelujočih udeležencev.

Nekateri izbirni projekti pa so se med seboj smiselno povezovali in če bi jih združili, bi dobili kakovostno izvedene izbirne projekte (npr. oprema prostorov in javno odprtje prostorov sta definirana kot dva projekta, bolje pa bi ju bilo definirati kot enega).

Glede izvedenih produkcijskih projektov pa po navedenih kriterijih težko rečemo, da so bili produkcijski, kajti večina od njih ni zadostila pogojem. Predvsem niso zadostili kriteriju produkcije, torej so to bili enkratni projekti in se niso ponavljali, to pa je bistvo produkcijskega projekta. Nekateri od njih so sicer imeli dobro zamisel za produkcijo, vendar bi to bila le v primeru, če bi se izvajala večkrat. Tako bi bila izdelava določenega izdelka produkcijski projekt, če bi potekala v daljšem časovnem obdobju oz. če bi podoben produkcijski proces potekal v določenem razdobju.

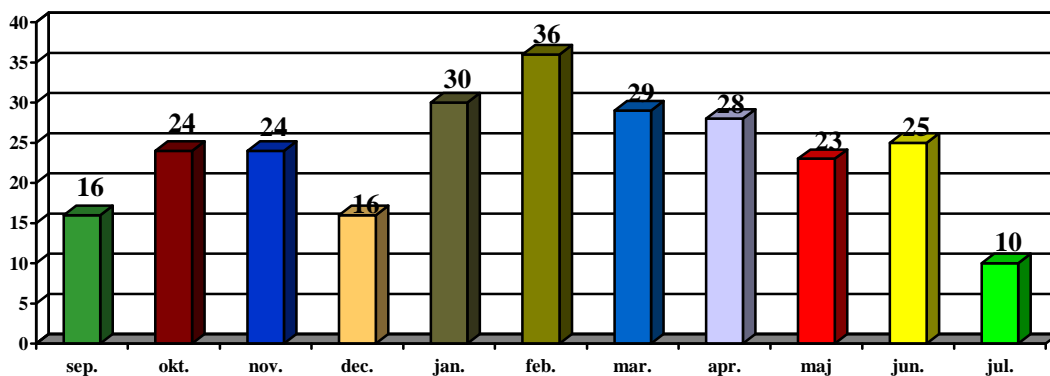
S stališča teh kriterijev bi navedene produkcijske projekte lažje definirali kot interesne dejavnosti.

2.3 Interesne dejavnosti

Interesne dejavnosti, ki so jih v izvajalskih organizacijah programa PUM izvajali vse šolsko leto, so bile tako po vsebini kot po trajanju zelo različne. Nekatere so trajale samo en dan, npr. obisk kake prireditve, kino, razstava, pogovor, ... nekatere pa so trajale dalj časa, in sicer bodisi strnjeno bodisi so imele tečajno obliko, na primer tečaj računalništva ali angleškega jezika. Njihovo število se je precej razlikovalo tudi po posameznih izvajalskih organizacijah; ponekod so izvedli večje število v posameznem mesecu, drugod pa so imeli konstantne interesne dejavnosti, ki so trajale dalj časa.

Naslednji graf nam prikazuje število izvedenih interesnih dejavnosti v izvajalskih organizacijah, ki sta PUM izvajali celo šolsko leto 1999/2000.

Graf 9: Število izvedenih interesnih dejavnosti v izvajalskih organizacijah, ki sta PUM izvajali celo šolsko leto, po posameznih mesecih

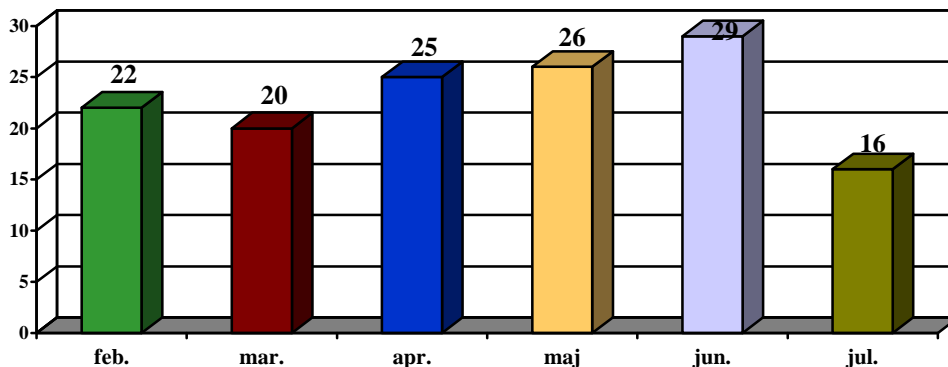

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Iz grafa lahko vidimo, da je bilo število interesnih dejavnosti v šolskem letu zelo različno. Septembra jih je bilo izvedenih 16, nato se je njihovo število povečalo na 24, decembra se je zopet zmanjšalo, nato pa se je intenzivno povečalo januarja (30), februarja pa še več – izvedenih je bilo kar 36 interesnih dejavnosti. Nato je intenzivnost padala do julija, ko je bilo izvedenih samo 10 interesnih dejavnosti. Razlog za to bi lahko bil v tem, da so se proti koncu šolskega leta intenzivneje zaključevali individualni učni projekti; to nam potrjuje tudi njihovo število, ki je bilo največje v maju in juniju.

V naslednjem grafu pa si lahko ogledamo število izvedenih interesnih dejavnosti v izvajalskih organizacijah, ki so z izvajanjem PUM pričele februarja 2000.

Graf 10: Število izvedenih interesnih dejavnosti v izvajalskih organizacijah, ki so z izvajanjem PUM pričele februarja 2000, po posameznih mesecih

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

V izvajalskih organizacijah, ki so s programom pričele februarja, vidimo dokaj enako število interesnih dejavnosti po posameznih mesecih. Najnižje število je tudi tu julija, najvišje pa junija, ko so izvedli kar 29 interesnih dejavnosti. Februarja jih je bilo izvedenih 22, marca se je število zmanjšalo na 20, aprila pa se je povečalo na 25 in njihovo število je raslo do junija. V izvajalskih organizacijah, ki so PUM izvajale celo šolsko leto, je število od februarja do julija padalo.

Višje število interesnih dejavnosti v maju in juniju lahko povežemo z nižjim številom izvedenih izbirnih projektov, kajti v njih sodelujejo vsi udeleženci in trajajo dalj časa. Ker pa so v tem času potekali intenzivni individualni učni projekti, so interesne dejavnosti zelo primerne zaradi svoje kratkosti, sprostitve in zanimivih tem, ki jih ponujajo. Udeležijo se jih lahko tudi udeleženci, ki se intenzivno pripravljajo za nadaljevanje šolanja.

Najnižje število interesnih dejavnosti je v vseh izvajalskih organizacijah julija. To je zanimiv podatek tudi z vidika kurikuluma, saj ta v juliju predvideva izvajanje individualnih učnih projektov in pa interesnih dejavnosti, slika v grafih 9 in 10 pa kaže, da je število interesnih dejavnosti najnižje v vsem šolskem letu. Možni vzrok je lahko tudi manjše število udeležencev, ki so program julija še obiskovali.

2.4 Animacijske dejavnosti

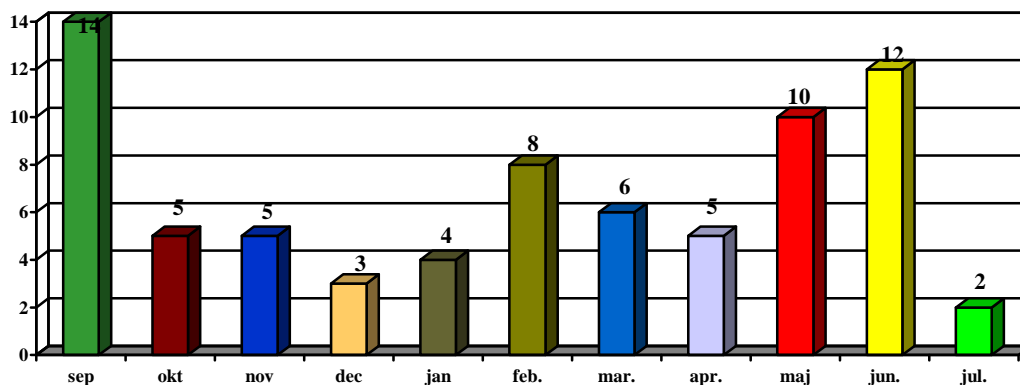
Namen animacijskih dejavnosti je predstavitev programa in pridobivanje potencialnih udeležencev programa. Najbolj intenzivna je ob začetku izvajanja programa, ko je treba oblikovati osnovno ali razširjeno skupino udeležencev v programu PUM.

Dejavnosti na tem področju so zelo raznolike, predvsem so tu stiki z mediji: televizija, radio, časopisi. Tukaj imajo zelo pomembno vlogo lokalni mediji, saj so ena glavnih spodbud za morebitne nove udeležence. O programu se poleg medijev informirajo tudi različne institucije in organizacije: šole, centri za socialno delo, svetovalni center, policija, razna združenja in nevladne organizacije. Na ta način se ljudje, ki delajo v okviru teh organizacij, podrobneje seznanijo s programom in ga svojim uporabnikom predlagajo kot eno od možnih rešitev. Uporabnike teh ustanov pa animiramo tudi neposredno.

Najpogosteje pa je animacija vendarle potekala v obliki dela z mediji: intervjuji na televiziji, radiu, v časopisih, članki v različnih, predvsem lokalnih časopisih, novinarske konference.

Naslednji graf nam prikazuje število animacijskih dogodkov v izvajalskih organizacijah, ki sta PUM izvajali celo šolsko leto.

Graf 11: Število animacijskih dogodkov v izvajalskih organizacijah, ki sta PUM izvajali celo šolsko leto

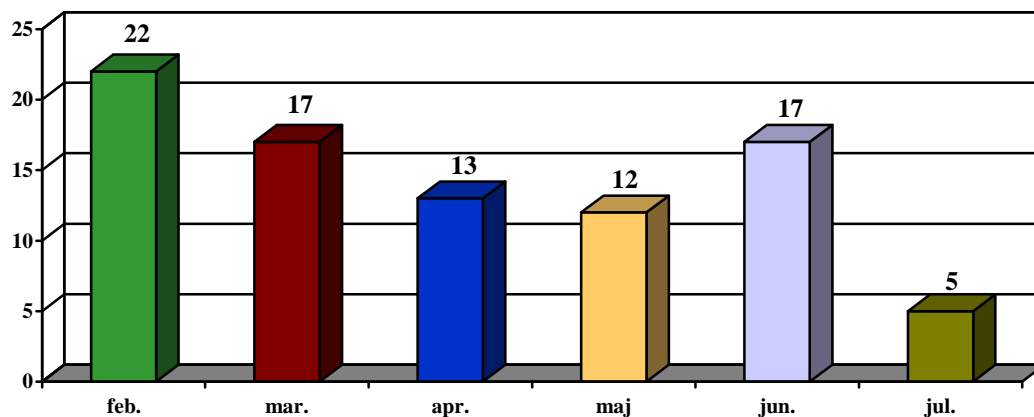

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Kot smo že povedali v uvodu, je največje število animacijskih dogodkov ob začetku izvajanja programa PUM, to je v izvajalskih organizacijah, ki PUM izvajajo celo šolsko leto, septembra, izvedli so jih 14. Nato je njihovo število padlo na 5 v oktobru in novembru, decembra celo na 3, januarja pa se je spet povečalo na 4. Februarja je število zraslo na 8 animacijskih dogodkov, nato pa spet padlo. Maja in junija pa je bilo število vnovič visoko, to lahko povezujemo z zaključkom šolskega leta in predstavitvijo delovanja programa in dosežkov v tem šolskem letu. Julija je to število razumljivo najnižje.

Zadnji graf pa nam prikazuje število izvedenih animacijskih dejavnosti v izvajalskih organizacijah, ki so PUM pričele izvajati februarja 2000.

Graf 12: Število izvedenih animacijskih dejavnosti v izvajalskih organizacijah, ki so PUM pričele izvajati februarja 2000, po posameznih mesecih

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Tudi iz tega grafa lahko vidimo zelo podobno dinamiko animacijskih dogodkov kot v grafu 10. Največ jih je bilo februarja, torej na začetku izvajanja programa PUM v teh izvajalskih organizacijah. Izvedenih je bilo 22 animacijskih dogodkov, nato je število padlo na 17 v marcu, 13 v aprilu, 12 v maju, vnovič pa je naraslo junija – na 17 izvedenih animacijskih dejavnosti, julija pa so izvedli 3. Tudi v teh izvajalskih organizacijah je bil cikel animacijskih dogodkov enak kot v izvajalskih organizacijah, ki so PUM izvajale celo šolsko leto. Najvišje število je bilo prvi mesec izvajanja programa, v tem primeru februarja, nato je bilo njihovo število nižje, vnovič pa je zraslo junija. Torej lahko tudi to višje število povežemo s predstavitvijo delovanja programa in dosežkov udeležencev v tem šolskem letu.

3. TEMELJNI IN SKUPNI CILJI PROGRAMA PUM

Namen programa PUM je pomagati mlajšim odraslim pri pridobivanju izkušenj in znanja, ki bi jim omogočile uspešno pot pri nadaljevanju izobraževanja ali v izbranem poklicu.

Temeljni cilj programa je priprava za nadaljevanja šolanja; če nekateri izmed udeležencev nimajo interesa za dokončanje šolanja, pa se lahko usmerijo v iskanje zaposlitve. Vendar je druga možnost precej manj ugodna, saj ti mladi kljub udeležbi v programu zaposlitve ne dobijo nič lažje, prav tako je tudi zelo malo verjetno, da bo ta trajnejša.

V odgovorih na to evalvacijsko vprašanje pričakujemo, da se bo večina udeležencev v programu pripravljala na nadaljevanje šolanja, ne vemo pa, koliko udeležencem bo to dejansko uspelo. Na njihov uspeh namreč vplivajo različni drugi dejavniki, teh pa ne moremo vedno predvideti in jih tudi ne odpraviti.

Po našem mnenju je najpomembnejši cilj večine udeležencev nadaljevanje šolanja, zaposlitev naj bi iskali le tisti udeleženci, ki res nimajo interesa, da bi dokončali kakršno koli izobraževanje.

Pričakujemo tudi, da bo evalvacija v vseh izvajalskih organizacijah pokazala, da so v projektnem delu upoštevali skupne cilje programa: cilje splošne izobraženosti, cilje oblikovanja poklicne identitete ter cilje socialno-kulturnega delovanja.

3.1 Priprava za nadaljevanje opuščenega šolanja

V analizi, ali je bil v programu PUM dosežen temeljni cilj, smo primerjali odgovore udeležencev na anketni vprašalnik z rezultati, ki so jih dosegli. Dosežene rezultate smo povzeli iz osebnih listov udeležencev.

Naslednja tabela nam kaže, koliko udeležencev je kot razlog za obiskovanje PUM-a navedlo nadaljevanje šolanja.

Tabela 3: Število udeležencev, ki so kot razlog za obiskovanje programa navedli nadaljevanje šolanja

Izvajalska organizacija	Št. vseh udeležencev, ki so odgovarjali	Št. udeležencev, ki so kot razlog navedli nadaljevanje šolanja
LU Murska Sobota	16	7
LU Radovljica	18	4
Skala – Celje	15	9
TIN, Ljubljana	14	2
KOR-CIS, Slovenj Gradec	10	3
SKUPAJ	73	25

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM

Največ udeležencev je ta razlog navedlo v Skali (9) ter v Murski Soboti (7), v drugih treh izvajalskih organizacijah pa so to navedli samo trije oz. dva udeleženci v programu. Razlog za to je delno v tem, da je vprašalnike izpolnjevalo manj udeležencev, kot pa jih je program obiskovalo do konca šolskega leta, delno pa bi lahko bil razlog tudi interes udeležencev za odgovarjanje na vprašalnik. Poglavitni razlog pa je po našem mnenju povezan z interesi udeležencev ob prihodu v program, saj večina od njih ni motivirana, da bi končali že začeto izobraževanje. To je za udeležence, ki so iz različnih razlogov opustili šolanje, normalno, saj imajo z izobraževanjem zelo slabe izkušnje.

Odgovore na to vprašanje smo primerjali z odgovori udeležencev na vprašanje, katere cilje so si zastavili ob prihodu v program PUM. Število udeležencev, ki si je zastavilo kot cilj nadaljevanje šolanja, nam kaže naslednja tabela.

Tabela 4: Število udeležencev, ki so kot razlog navedli nadaljevanje šolanja

Izvajalska organizacija	Št. vseh udeležencev, ki so odgovarjali	Št. udeležencev, ki so kot cilj navedli nadaljevanje šolanja
LU Murska Sobota	16	11
LU Radovljica	18	11
Skala – Celje	15	12
TIN, Ljubljana	14	9
KOR-CIS, Slovenj Gradec	10	5
SKUPAJ	73	48

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

48 udeležencev oz. 65,7 % se je v svojem načrtu opredelilo za nadaljevanje šolanja; to je skoraj za polovico več udeležencev, kot pa jih je odgovorilo, da je bil razlog prihoda v program nadaljevanje šolanja. To lahko pojasnimo s temeljnim motivom, zaradi katerega udeleženci program PUM obiskujejo – da bi lahko čimprej nadaljevali šolanje. Ti odgovori nam to tudi potrjujejo. Število je višje od števila tistih udeležencev, ki so kot razlog navedli nadaljevanje šolanja, verjetno tudi zato, ker načrt dela v PUM udeleženec definira skupaj z mentorjem, in to ne takoj ob prihodu ampak po nekaj dneh. Dejstvo, da je število še vedno manjše od pričakovanega, lahko povežemo tudi z motivacijo udeležencev oz. z njihovimi interesi ob prihodu v program, to pa smo podrobno predstavili že pri tabeli 2.

Glavni vir za odgovor na vprašanje, ali program pripravlja udeležence za nadaljevanje šolanja, so doseženi rezultati ob izstopu iz programa, ki smo jih dobili z analizo osebnih listov. Osebni list skupaj izpolnjujeta udeleženec in mentor, njegov namen pa je spremljanje udeleženca in njegovega napredka v času obiskovanja programa. Kmalu po prihodu v program skupaj definirata interese udeleženca, naredita načrt dela, ki ga bo udeleženec tekom obiskovanja poskušal realizirati. Vanj se zapisujejo vse dejavnosti, v katerih sodeluje, ob koncu obiskovanja programa pa se opredelijo vsi rezultati, ki jih je dosegel. Dosežke udeležencev v programu ob koncu šolskega leta lahko strnemo v skupine, ki jih prikazuje naslednja tabela.

Tabela 5: Število udeležencev po vrsti dosežkov, ki so jih dosegli v PUM, in so povezani z nadaljevanjem šolanja

Dosežki	Št. udeležencev, ki so dosegli napredek na šolskem področju
Nadaljevanje šolanja	25
Odločitev o nadaljevanju in končanju šolanja	16
Opravljanje izpitov	23
Vpis na likovno akademijo	1
Opravljen zaključni izpit	2
Iskanje možnosti za nadaljevanje šolanja	2
Učenje	1
Zaključitev šolanja	1
Opravljen matura	1
SKUPAJ	72

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM

72 udeležencev je doseglo napredek na področju nadaljevanja šolanja, to je za skupino, ki je PUM obiskovala v letošnjem šolskem letu, zelo visoka številka. Največ udeležencev si je uredilo nadaljevanje šolanja (25), eden se je vpisal na akademijo, 16 se jih je odločilo za nadaljevanje šolanja, kar 23 pa jih je med obiskovanjem programa opravljalo izpite. 4 udeleženci pa so v času obiskovanja zaključili šolanje z zaključnim izpitom ali matura.

Dosežke, ki so jih udeleženci dosegli in so navedeni v osebnih listih, smo primerjali z odgovori udeležencev na vprašanje, katere cilje, ki so si jih zadali ob prihodu v program, so tudi izpolnili. Naslednja tabela nam te odgovore prikazuje.

Tabela 6: Število udeležencev, ki so dosegli cilje na področju šolanja, in vrste izpolnjenih ciljev

Rezultati	Št. udeležencev, ki je doseglo cilje
Opravljen popravni izpit	1
Vpis v šolo	9
Dokončanje šolanja	3
Učenje	4
Nadaljevanje šolanja	3
Opravljanje izpitov	8
Vpis na visoko šolo	1
SKUPAJ	29

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Število udeležencev, ki so dosegli cilje, zadane ob prihodu, je manjše od rezultatov po analizi osebnih listov. V tabeli 5 vidimo, da je cilje doseglo 29 udeležencev, to je 39,7 % vseh, ki so odgovarjali na vprašalnik. Razloge za to lahko iščemo v manjšem številu anketiranih. Glavni razlog pa je verjetno v tem, da si je cilj nadaljevanje šolanja ob prihodu v program dejansko postavilo manj udeležencev (kot ga je potem uresničilo). To nam pokaže tudi tabela 3, kjer je 48 udeležencev odgovorilo, da so si kot cilj zastavili nadaljevanje šolanja. Glede na značilnosti udeležencev programa pa je po pričakovanjih število tistih, ki so dosegli rezultate, manjše od števila tistih, ki so si šolanje postavili kot cilj.

Da bi odgovorili na temeljno vprašanje, smo analizirali tudi odgovore udeležencev, kako sedaj razmišljajo o nadaljevanju šolanja. Odgovore nam prikazuje naslednja tabela.

Tabela 7: Odgovori udeležencev o tem, kako razmišljajo o nadaljevanju šolanja

	št.	%
V PUM sem se odločil/a, da bom šolanje nadaljeval/a	50	68,5
V PUM sem že opravil/a nekatere manjkajoče obveznosti za šolo	13	17,8
Šolanja ne mislim nadaljevati	2	2,7
Ni odgovora	3	4,1
Neveljavni odgovori	5	6,9
SKUPAJ	73	100

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

68,5 % oz. 50 udeležencev od skupno 73, kolikor jih je odgovarjalo na vprašalnik, je odgovorilo, da so se odločili s šolanjem nadaljevati, 17,8 % oziroma 13 udeležencev pa je že opravilo nekatere manjkajoče obveznosti za šolo. Torej se jih je kar 86,3 % odločilo, da šolanje nadaljujejo. Samo dva udeleženca sta odgovorila, da šolanja ne nameravata nadaljevati. Iz odgovorov na to vprašanje lahko sklepamo, da program PUM motivira udeležence za pripravo na nadaljevanje opuščenega šolanja.

Naslednja tabela nam prikazuje odgovore udeležencev na vprašanje, kaj bodo počeli po odhodu iz programa PUM.

Tabela 8: Odgovori udeležencev na vprašanje, kaj bodo počeli po odhodu iz programa PUM.

	št.	%
Takoj se bom zaposlil/a (čaka me služba)	2	2,7
Nadaljeval/a bom z rednim šolanjem (izpolnjujem pogoje za vpis septembra)	19	26,0
Zaposlil/a se bom in nadaljeval/a s šolanjem ob delu	16	21,9
Iskal/a bom zaposlitev	6	8,2
Imam sicer jasno izdelan načrt, vendar še iščem možnosti	8	11,0
Vem, kaj bi rad/a počel/a, vendar za to nimam pravih možnosti	4	5,5
Imam nekaj nejasnih idej	2	2,7
Čakam na vpoklic v vojsko	1	1,4
Nimam ideje	0	0,0
Drugo	6	8,2
Ni odgovora	0	0,0
Neveljavni odgovori	9	12,4
SKUPAJ	73	100

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM ACS 2000

Iz odgovorov lahko vidimo, da bo 19 udeležencev nadaljevalo z rednim šolanjem, 16 jih bo nadaljevalo s šolanjem ob delu, 2 se bosta zaposlila, 6 jih bo iskalo zaposlitev. 37,9 % udeležencev, ki so odgovarjali na vprašalnik, bo nadaljevalo s šolanjem, za zaposlitev pa se je odločilo 8 udeležencev, kar predstavlja 10,9 % vseh udeležencev, ki so na vprašalnik odgovarjali. Iz tega lahko povzamemo, da so si udeleženci med obiskovanjem programa prizadevali za izpolnitev temeljnega cilja, nadaljevanje šolanja. Torej lahko sklepamo, da jih je projektno delo v PUM za to ustrezno motiviralo in so na tem področju dosegli rezultate. Iskanje zaposlitve pride v poštev le v primeru, ko udeleženec nima prav nikakršne motivacije, da bi se odločil za nadaljevanje izobraževanja.

Da je program PUM motiviral udeležence za nadaljevanje šolanja, lahko vidimo tudi iz odgovorov udeležencev, koliko so jim izkušnje iz programa koristile. Naslednja tabela prikazuje odgovore udeležencev na tiste trditve, ki so povezane z nadaljevanjem šolanja.

Tabela 9: Odgovori udeležencev na vprašanje, koliko so jim izkušnje iz programa koristile

	zelo	%	delno	%	nič	%	ni odg.	%	nevelj. odg.	%
Pomagale so mi pri odločitvi za nadaljevanje šolanja	36	49,3	23	31,6	9	12,3	5	6,8	0	0,0
Naučil/a sem se več kot v šoli	15	20,5	42	57,6	12	16,4	4	5,5	0	0,0
Ponovno želim nadaljevati šolanje	46	63,1	15	20,5	6	8,2	6	8,2	0	0,0
Izboljšal/a sem način učenja	16	21,9	30	41,1	22	30,2	5	6,8	0	0,0
Pri učenju sem postal/a samozavestnejši/a	17	23,3	33	45,2	16	21,9	6	8,2	1	1,4

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Iz tabele vidimo, da je 36 udeležencev odgovorilo, da jim je PUM koristil pri odločitvi za nadaljevanje šolanja, 46 (63,1 %) se jih je opredelilo, da želijo ponovno nadaljevati šolanje, 15 se jih je naučilo več kot v šoli, 16 pa jih je izboljšalo način učenja. Na trditev, da je PUM udeležencem pomagal pri odločitvi za nadaljevanje šolanja, je negativno odgovorilo 5 udeležencev, 4 menijo, da se niso naučili več kot v šoli, 6 pa jih je odgovorilo, da ne želijo nadaljevati šolanja. Nizko število negativnih odgovorov potrjuje, da PUM udeležence motivira za iskanje možnosti za nadaljevanje šolanja.

Iskanje zaposlitve

V tem poglavju bi radi tudi analizirali, ali program PUM mladim povečuje motiviranost za iskanje zaposlitve.

Glede na temeljni cilj programa - nadaljevanje šolanja - domnevamo, da PUM ne bo motiviral udeležencev za iskanje zaposlitve, ampak jih bo predvsem motiviral za nadaljevanje izobraževanja. Tudi če udeleženci dobijo zaposlitev, ta po vsej verjetnosti ni trajna, kajti tudi po obiskovanju programa udeleženci nimajo končane nikakršne šole in tako težko konkurirajo na trgu delovne sile.

V analizi pričakujemo nizko motivacijo udeležencev za iskanje zaposlitve.

Del odgovora smo prikazali že v tabeli 7, ko je samo 8 udeležencev odgovorilo, da bodo iskali zaposlitev oz. se bodo zaposlili po odhodu iz programa PUM. Da bi ugotovili, ali program motivira udeležence za iskanje zaposlitve, smo analizirali tudi odgovore udeležencev na vprašanji, zakaj so se odločili za prihod v program in katere cilje so si zadali. Pri odgovorih glede vzrokov za udeležbo v programu so samo 3 udeleženci navedli razloge, povezane z zaposlitvijo. Na vprašanje o ciljih, ki so si jih zadali, pa je prav tako samo 6 udeležencev odgovorilo, da so si postavili cilje, povezane z zaposlitvijo. Tudi odgovori udeležencev, katere od zastavljenih ciljev so izpolnili, so pokazali, da sta samo 2 udeleženca izpolnila cilj, povezan z zaposlitvijo.

Iz vseh navedenih odgovorov lahko ugotovimo, da udeleženci, ki so odgovarjali na vprašalnik, v program niso prišli z interesom, da bi po izstopu dobili zaposlitev, prav tako pa ob koncu obiskovanja programa niso bili zainteresirani za zaposlitev. Sklepamo torej lahko, da jih program ni motiviral za zaposlitev.

Tudi v analizi osebnih listov smo ugotovili, da je samo 14 udeležencev doseglo cilje, povezane z zaposlitvijo.

Kako udeleženci razmišljajo o brezposelnosti, nam prikazuje naslednja tabela.

Tabela 10: Odgovori udeležencev na vprašanje, kako razmišljajo o brezposelnosti

	št.	%
PUM mi je pomagal najti načine za reševanje brezposelnosti	39	53,4
V PUM nisem našel nobenih možnosti za reševanje brezposelnosti	8	11,0
Nisem še razmišljal/a o svoji brezposelnosti	24	32,8
Ni odgovora	1	1,4
Neveljavni odgovori	1	1,4
SKUPAJ	73	100

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Odgovori nam sicer kažejo, da je večina udeležencev mnenja, da jim je PUM pomagal najti načine reševanja brezposelnosti, vendar iz teh odgovorov ne moremo sklepati, da so v času obiskovanja programa iskali zaposlitev. To domnevo potrjuje tudi 24 udeležencev, ki so odgovorili, da še nikoli niso razmišljali o brezposelnosti. Sklepamo lahko, da jih program ne motivira za iskanje zaposlitve. Pomaga pa jim razmišljati v smeri, katero šolo ali poklic izbrati, da jo bodo uspešno končali in se bodo tako izognili brezposelnosti oz. kratkotrajnim ali nelegalnim zaposlitvam.

SKLEP

Če povzamemo gradivo, ki smo ga analizirali, lahko na vprašanje, ali je bil v programu dosežen temeljni cilj programa – priprava na nadaljevanje šolanja –, odgovorimo pritrdilno.

Iz podatkov v osebnih listih lahko vidimo, da so bile izvedbe programa zelo uspešne pri doseganju temeljnega cilja. Rezultate, povezane s šolanjem, je doseglo 72 udeležencev, to je 57,6 % udeležencev, ki so program obiskovali do konca šolskega leta. Glede na skupino, ki je v tem šolskem letu PUM obiskovala oziroma je za ta program značilna, je to zelo velik uspeh.

Iz vprašalnikov za udeležence se sicer vidi manjša številka, saj je na vprašanje o izpolnjenih ciljih v zvezi z nadaljevanjem šolanja pritrdilno odgovorilo 29 udeležencev, vendar pa je podatek, da se jih je 35 odločilo s šolanjem nadaljevati, 19 pa jih pogoje za šolanje že izpolnjuje, razveseljiv. Nižje številke v odgovorih udeležencev so nas presenetile, kajti objektivni podatki iz osebnih listov so drugačni. Vendar pa lahko vzrok za to iščemo v interesih mladih, ki v PUM prihajajo z zelo nizko motivacijo za nadaljevanje šolanja, saj imajo z izobraževanjem zelo slabe izkušnje. Z drugačnimi metodami dela v programu pa motivacijo in željo, da bi končali šolanje, spet pridobijo. Delni razlog za manjše število pritrdilnih odgovorov na to vprašanje je tudi ta, da je veliko število udeležencev, ki so obveznosti že opravili, program do našega anketiranja zapustilo.

Iz vseh navedenih virov lahko tudi ugotovimo, da udeležba v programu PUM povečuje motiviranost mladih, da nadaljujejo izobraževanje.

Vendar pa je ob tem treba poudariti, da so si mentorji morali veliko prizadevati za motiviranje udeležencev. Ob začetku projektnega dela so bili izjemno motivirani, kasneje pa jim je motivacija zelo padla. Prav nezmožnost vztrajanja v neki dejavnosti je tudi eden od vzrokov za njihov šolski neuspeh. V programu PUM pa udeleženci dobijo pozitivno izkušnjo, saj v projektnem delu vztrajajo oz. jih mentorji nenehno spodbujajo in motivirajo. Ob uspešni izvedbi neke dejavnosti, h kateri so pripomogli tudi sami, pa dobijo dodatno motivacijo za sodelovanje v naslednjih dejavnostih in tudi za nadaljevanje izobraževanja.

Na vprašanje, ali program PUM udeležence motivira za iskanje zaposlitve, lahko odgovorimo, da ne. Nizek interes za iskanje zaposlitve se je pokazal tako v osebnih listih kot tudi v odgovorih udeležencev, saj večinoma ni bilo interesov, načrtov ali izpolnjenih ciljev, povezanih z iskanjem zaposlitve. V osebnih listih je samo 17 udeležencev izrazilo interes za iskanje zaposlitve, rezultate, povezane s tem načrtom, pa je doseglo 14 udeležencev. V vprašalniku je samo 6 udeležencev iskanje zaposlitve navedlo kot cilj, 2 udeleženca pa sta cilj, povezan z zaposlitvijo, tudi dosegla. Glavni razlog za nemotivacijo za iskanje zaposlitve je, da je večina udeležencev motivirana za nadaljevanje šolanja, saj se zavedajo, da bodo tako rešili tudi svoj problem brezposelnosti.

To nam potrjujejo tudi odgovori večjega števila udeležencev, da jim je PUM pomagal najti načine reševanja brezposelnosti. Udeleženci se zavedajo, da sicer lahko dobijo zaposlitev, vendar še vedno nimajo zaključnega poklicnega izobraževanja. Z nadaljevanjem šolanja pa dosežejo določeno izobrazbo, zaposlitev lažje dobijo, ta pa je verjetno tudi trajnejša od vseh do takrat.

3.2 Splošna izobraženost

Cilji splošne izobraženosti so v programu definirani kot cilji, ki ljudem omogočajo uspešnost pri pridobivanju raznovrstnih izobraževalnih vsebin. Program PUM določa naslednje cilje splošne izobraženosti:

- poznavanje učinkovitih tehnik in strategij učenja ter usposobljenost za samostojno učenje;
- pridobivanje funkcionalnih izkušenj bralnih, pisnih, računskih in komunikacijskih spretnosti;
- obvladanje slovenskega jezika;
- obvladovanje temeljne rabe računalnika;
- obvladanje temeljnih matematičnih načel in njihove uporabe v vsakdanjem življenju;
- poznavanje in razumevanje temeljnih naravoslovnih zakonitosti;
- poznavanje temeljnih pravic učenca, delavca, državljana in človeka;
- poznavanje temeljnih načel organizacije dela, poslovanja in trženja;
- obvladanje temeljnih izkušenj prostorske predstavljalivosti in prostorske orientacije;
- poznavanje temeljnih načel delovanja telesa;
- poznavanje temeljnih pojmov ekološke ali naravi prijazne usmerjenosti;
- razvijanje sposobnosti in ustvarjalne izraznosti za sodelovanje na ravni kulturno-družbenega dogajanja.

V analizi pričakujemo, da bodo cilji splošne izobraženosti sicer vsebovani v programu PUM, vendar ne toliko, kot je bil vsebovan in dosežen temeljni cilj – nadaljevanje šolanja. Nadalje tudi predvidevamo, da bodo prevladovali cilji, povezani s funkcionalno rabo slovenskega jezika in matematike, verjetno pa se bo povsod pojavljal tudi cilj poznavanja računalništva, kajti znanje računalništva je med mladimi izjemno priljubljeno, hkrati pa je tudi osnova za vsakršno delo.

Da bi lahko odgovorili na vprašanje, koliko so bili v projektnem delu vsebovani cilji splošne izobraženosti, smo tudi tu najprej analizirali osebne liste ter v njih poiskali, koliko udeležencev je v programu doseglo te cilje. Rezultate kaže naslednja tabela.

Tabela 11: Število udeležencev, ki so dosegli cilje splošne izobraženosti po posameznih izvajalskih organizacijah:

Izvajalska organizacija	Št. vseh udeležencev	Št. udel., ki so dosegli cilje splošne izob.
LU Murska Sobota	23	16
KOR-CIS Slovenj Gradec	25	1
TIN, Ljubljana	28	8
LU Radovljica	22	3
Skala – Celje	27	6
SKUPAJ	125	34

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Iz tabele lahko vidimo, da je 34 udeležencev v programu doseglo uspehe, povezane s cilji splošne izobraženosti; to predstavlja 27,2 % vseh udeležencev, ki so program obiskovali do konca šolskega leta. Vsebine so bile precej poenotene, saj je bil največkrat osvojen cilj poznavanja računalništva, kuhanja, šivanja, vozniški izpit ter ročne spretnosti.

Če osebne liste primerjamo odgovori udeležencev, katera znanja so osvojili v PUM, lahko vidimo, da so udeleženci večinoma odgovarjali enako, kot kažejo osebni listi. Njihovi odgovori so prikazani v naslednji tabeli.

Tabela 12: Odgovori udeležencev na vprašanje, katera znanja so osvojili v PUM v povezavi s cilji splošne izobraženosti

	da	%	še potr. pom.	%	ne	%	ni odg.	%	nev. odg.	%
Naučil/a sem se pisati prošnje in dopise	49	67,1	9	12,3	11	15,1	3	4,1	1	1,4
Izboljšal/a sem uporabo slovnice (ločila, velika začetnica)	30	41,1	2	2,7	35	47,9	5	6,9	1	1,4
Naučil/a sem se napisati zahvalo	39	53,4	6	8,3	22	30,1	6	8,2	0	0
Naučil/a sem se napisati življenjepis	24	32,9	9	12,3	34	46,6	6	8,2	0	0
Bolje berem	17	23,3	1	1,4	42	57,5	9	12,3	4	5,5
Izboljšal/a sem znanje iz angleščine	24	32,9	6	8,2	37	50,7	5	6,8	1	1,4
Izboljšal/a sem znanje iz slovenskega jezika	22	30,2	2	2,7	41	56,2	5	6,8	3	4,1
Izboljšal/a sem znanje iz biologije	14	19,2	0	0,0	53	72,6	5	6,8	1	1,4
Izboljšal/a sem znanje iz zemljepisa	17	23,3	2	2,7	47	64,4	6	8,2	1	1,4
Izboljšal/a sem znanje iz zgodovine	15	20,5	3	4,1	47	64,4	7	9,6	1	1,4
Izboljšal/a sem znanje iz računalništva	51	69,9	6	8,2	10	13,7	5	6,8	1	1,4
Izboljšal/a sem rabo osnovnih matematičnih operacij	17	23,3	6	8,2	45	61,6	4	5,5	1	1,4
Izboljšal/a sem znanje v računanju ploščine, prostornine	6	8,2	5	6,8	55	75,4	6	8,2	1	1,4
Izboljšal/a sem znanje iz procentnega računa, pretvarjanja merskih enot	10	13,7	5	6,8	49	67,2	6	8,2	3	4,1

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Največ pozitivnih odgovorov je pri rubriki »izboljšal sem znanje iz računalništva«, in sicer kar 51 oz. 69,9 % vseh udeležencev je odgovorilo, da so izboljšali znanje iz računalništva, nato sledi število tistih, ki so se naučili pisati prošnje in dopise: 49 oz. 67,1 %, veliko se jih je naučilo napisati tudi zahvalo (30), uporabo slovnice je izboljšalo 30 udeležencev. To nam potrjuje domnevo, da bodo najbolj zastopani cilji, povezani s funkcionalno rabo slovenskega jezika in seveda računalništva. Računalništvo je tisto znanje, ki je vsem udeležencev v vseh izvajalskih organizacijah najbližje, to lahko vidimo tako iz osebnih listov kot tudi iz odgovorov na zastavljeno vprašanje.

Vendar pa moramo ob tem tudi omeniti pomanjkljivost odgovorov, ki so jih udeleženci imeli na izbiro. Ker niso imeli možnosti odgovora, da so ta znanja ob prihodu v program že imeli, je veliko od njih obkrožilo odgovor »ne«, torej da se teh veščin v programu niso naučili oz. izboljšali.

Na trditev, da so izboljšali uporabo slovnice, je 35 udeležencev oziroma 47,9 odgovorilo z ne, več kot polovica negativnih odgovorov je bila na trditev, da so se naučili napisati življenjepis. Udeleženci so tudi večinoma odgovorili, da niso izboljšali znanja iz biologije, zemljepisa, zgodovine. To nam pove, da v večini izvajalskih organizacij cilji usvajanja znanja iz teh predmetov niso bili prisotni ali vsaj ne v tolikšnem obsegu, kot so bili cilji funkcionalne rabe slovenskega jezika in matematike. Največ podatkov, koliko so bili v projektnem delu

vsebovani cilji splošne izobraženosti, pa dobimo iz ciljev, ki so jih mentorji navedli v formularjih učnih projektov. V teh obrazcih mentorji in udeleženci sproti opisujejo potek izbirnih in produkcijskih projektov. Najpomembnejši del pa zajema opis izobraževalnih ciljev, ki jih poskušajo doseči s projektnim delom. Cilji splošne izobraženosti, ki so bili vsebovani v projektih, so prikazani v naslednji tabeli.

Tabela 13: Cilji splošne izobraženosti, ki so jih v posameznih izvajalskih organizacijah poskušali doseči s projektnim delom

Izvajalska organizacija	Cilji splošne izobraženosti, ki so bili zajeti v izbirnih in produkcijskih projektih
LU Murska Sobota	spoznavanje načina pisanja člankov, utrjevanje in izpopolnjevanje znanja iz slovenskega jezika, delo z računalnikom, oblikovanje novinarskih prispevkov, učenje sodelovanja – dopisovanja, uporaba knjižnice in strokovnega jezika, pisanje prošenj, vabil, zahval, izračunavanje kalkulacij, pravopis, razvijanje ročnih spretnosti, šivanje, fotografija
TIN, Ljubljana	računalništvo, planiranje in organizacija dela, izpopolnjevanje dela s kamero, krojenje, šivanje, prostorska predstavljenost, ročne spretnosti, učenje pravilne izgovarjave, seznanjanje z lokalno upravno, razumevanje zakonskih predpisov, oblikovanje prošenj, oblikovanje dopisov, pravopis, učenje pripravljavanja hrane, učenje branja navodil, izračunavanje potrebnih količin za lutko
LU Radovljica	raba slovenskega jezika, predelovanje besedil in povzemanje ter analiza gradiva, spoznavanje zgodovine fotografije, obvladovanje prostorske predstavljenosti in orientacije, pridobivanje funkcionalnih bralnih in pisnih izkušenj, razumevanje slovenskega jezika, poznavanje temeljnih možnosti medijske kulture, avdio – video povezave, raba računalnika, poznavanje temeljnih načel o organizaciji dela, poslovanja in trženja, poznavanje temeljnih pojmov ekološke usmerjenosti, temeljna matematična načela, geometrija, kemija, spoznavanje človekovih pravic
Skala – Celje	pridobivanje funkcionalnih bralnih, pisnih, računskih in komunikacijskih izkušenj, aktivno razumevanje in branje sporočil, obvladovanje temeljne rabe računalnika, matematični principi, razumevanje naravoslovnih zakonitosti, prostorska predstavljenost, ekološka usmerjenost, poznavanje temeljnih pravic delavca, načel organizacije dela, poslovanja, trženja
KOR-CIS; Slovenj Gradec	sposobnost pisanja, pravila slovenskega jezika, računalništvo, matematične operacije, ročne spretnosti, spoznavanje medijev

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Iz tabele lahko vidimo, da so v vseh izvajalskih organizacijah načrtovali projekte, ki so vsebovali visoko število ciljev splošne razgledanosti, predvsem prevladuje računalništvo, uporaba slovenskega jezika pri pisanju prošenj, komuniciranju, pridobivanje bralnih in funkcionalnih izkušenj, veliko poudarka pa so mentorji dali tudi matematičnih operacijam. Tabela nam potrjuje tudi ugotovitev iz tabele 12, da v projektnem delu ni bilo ciljev izboljšanja znanja iz biologije, zgodovine in zemljepisa.

Prav tako so v manjšem številu prisotni cilji poznavanja temeljnih pravic učenca, delavca, državljana in človeka, poznavanje temeljnih načel delovanja telesa, poznavanje ekologije in ustvarjalnosti na področju kulturno-družbenega dogajanja.

SKLEP

Iz analiziranih virov, ki smo jih uporabili pri odgovoru na to evalvacijsko vprašanje, lahko ugotovimo, da so bili v projektnem delu v vseh izvajalskih organizacijah vsebovani cilji splošne izobraženosti.

Vse izvajalske organizacije so pri načrtovanju projektov cilje splošne izobraženosti v velikem številu vnašale v načrt projektov. Večinoma so bili to cilji pridobivanja funkcionalnih izkušenj bralnih, pisnih, računskih in komunikacijskih spretnosti, obvladovanje slovenskega jezika, obvladovanje računalništva, obvladovanje izkušenj prostorske predstavljenosti in orientacije ter obvladovanje temeljnih matematičnih načel in njihove uporabe v vsakdanjem življenju.

Računalništvo se kot cilj splošne izobraženosti pojavi v vseh razpoložljivih virih: osebnih listih, učnih projektih in vprašalnikih, izvajale pa so ga prav vse izvajalske organizacije.

V nobenem od analiziranih virov pa nismo zasledili ciljev, povezanih z izboljšanjem znanja iz zgodovine, geografije, fizike, kemije, poznavanjem naravoslovnih zakonitosti, temeljnim poznavanjem telesa, poznavanjem temeljnih pravic učenca, delavca, državljana, poznavanjem ekologije in ustvarjalnim sodelovanjem na kulturno-politični ravni.

3.3 Poklicna identiteta

Cilji oblikovanja poklicne identitete so v programu PUM definirani kot cilji, s pomočjo katerih udeleženci izoblikujejo svoje želje glede poklica, ki bi ga želeli opravljati. Cilji, ki naj bi jih projektno delo vsebovalo, so naslednji:

- širjenje poklicne informiranosti;
- izdelava načrta poklicne kariere;
- funkcionalno razumevanje in uporaba strokovnega jezika izbrane poklicne dejavnosti;
- spoznavanje novih ali prožnih zaposlitvenih možnosti;
- navezovanje stikov mladih s potencialnimi trgi v neposrednem okolju in pridobivanje informacij o novih možnostih za zaposlovanje;
- povezovanje s potencialnimi delodajalci;
- razumevanje temeljnih sestavin delovnopravne zakonodaje;
- usposobljenost za iskanje zaposlitve.

V analizi pričakujemo, da bodo cilji poklicne identitete vsebovani v zelo visokem številu, saj so povezani z realizacijo temeljnega cilja.

Da bi odgovorili na vprašanje, ali projektno delo omogoča doseganje ciljev oblikovanja poklicne identitete, smo najprej analizirali osebne liste, in sicer dosežke ob izstopu iz programa. Koliko udeležencev je doseglo napredek na področju, povezanim z oblikovanjem poklicne identitete, lahko razberemo iz naslednje preglednice.

Tabela 14: Število udeležencev, ki so v programu dosegli napredek, povezan s poklicno identiteto

Izvajalska organizacija	Št. udel.	Rezultati
LU Radovljica	23	1
LU Murska Sobota	22	2
KOR-CIS, Slovenj Gradec	27	4
TIN, Ljubljana	28	3
Skala – Celje	25	6
Skupaj	125	16

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Iz tabele lahko vidimo, da je na tem področju napredek doseglo 16 udeležencev. To lahko povežemo z nizkim interesom udeležencev za nadaljevanje šolanja, saj za cilje iskanja ustreznega poklica in s tem ustreznega izobraževalnega programa niso motivirani. Ker pa so bili zelo uspešni pri doseganju temeljnega cilja, lahko domnevamo, da je bilo večje število ciljev poklicne identitete zajeto že v temeljnem cilju. Pri tistih udeležencih, ki so dosegli cilje na tem področju, je največ tistih, ki so si kot cilj zadali iskanje zaposlitve, iskanje ustreznega poklica, ali pa spoznavanje različnih poklicev.

Osebne liste smo primerjali z odgovori udeležencev na vprašanje, katere izkušnje v PUM so jim koristile. Naslednja tabela prikazuje, kako so udeleženci odgovarjali.

Tabela 15: Odgovori udeležencev na vprašanje, katere izkušnje so jim v PUM koristile

	zelo	%	delno	%	nič	%	ni odg.	%	nevelj. odg.	%
Pri spoznavanju različnih poklicev	27	37,0	36	49,3	6	8,2	4	5,5	0	0,0
Pomagale so pri moji poklicni odločitvi	22	30,1	27	37,0	20	27,4	4	5,5	0	0,0
Pridobil/a sem delovne izkušnje	16	21,9	37	50,7	14	19,2	6	8,2	0	0,0

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

27 udeležencev je na trditev, da jim je PUM koristil pri spoznavanju različnih poklicev, odgovorilo pozitivno, 36 pa, da jim je koristil delno. 22 udeležencem je pomagal pri poklicni odločitvi, 27 je pomagal delno, 20 pa jih je odgovorilo, da jim ni nič koristil. Tudi na trditev, da so pridobili delovne navade, je več udeležencev odgovorilo z delno kot pa z da.

Po odgovorih udeležencev lahko sklepamo, da v projektnem delu ni bilo vsebin, ki bi udeležencem programa v zadostni meri pomagale pri spoznavanju različnih poklicev, njihovi poklicni odločitvi ali pri pridobitvi delovnih izkušenj.

Na vprašanje, katere od ciljev so izpolnili, so samo 3 udeleženci odgovorili, da so izpolnili cilje, povezane s poklicno identiteto.

Tudi primerjava odgovorov udeležencev z osebnimi listi nam kaže podobnost, saj ciljev poklicne identitete v odgovorih udeležencev ni bilo zaznati, udeleženci pa interesa za doseg te ciljev niso izrazili niti v osebnih listih.

Vse to kaže na to, da bi bilo potrebno bolj poudariti spoznavanje različnih poklicev in udeležencem omogočiti tudi praktične izkušnje v čim več poklicih. Cilji poklicne identitete so zelo pomembni cilji, saj njihovo uresničevanje zelo pripomore k temeljnemu cilju programa. Izbira ustrezne poklicne strategije, spoznavanje različnih poklicev, širjenje poklicne informiranosti pomagajo udeležencem k odločitvi, ali bodo šolanje nadaljevali na šoli, kjer so z njim prenehali, ali pa si bodo izbrali popolnoma novo izobraževanje, da pridobijo poklic, za katerega menijo, da ga bodo z veseljem opravljali. Predvsem spoznavanje različnih poklicev ter širjenje poklicne informiranosti lahko učinkovito zajamemo v izbirnih in produkcijskih projektih, ob tem pa udeleženci že pridobivajo temeljna znanja z določenih poklicnih področij in seveda tudi delovne navade.

Koliko so bili v projektih zajeti cilji poklicne identitete, pa lahko vidimo v naslednji tabeli.

Tabela 16: Cilji poklicne identitete, ki so bili vsebovani v izbirnih in produkcijskih projektih

Izvajalska organizacija	Cilji, povezani s poklicno identiteto, ki so bili zajeti v proj. delu
LU Murska Sobota	spoznavanje dela novinarja, spoznavanje poklicev, povezanih s sadjarstvom, vrtnarstvom, različnih drugih poklicev
TIN, Ljubljana	spoznavanje dela scenarista, režiserja, kostumografa, maskerja, scenografa
LU Radovljica	spoznavanje poklica fotograf, režiser, igravec, scenarist, scenograf, novinarja, spoznavanje raznolikih možnosti zaposlitve, spoznavanje poklica slikar
Skala – Celje	spoznavanje novih zaposlitvenih možnosti, spoznavanje tehnik, povezanih z poslikavo kravat, pridobivanje delovnih izkušenj ter informacij o potencialnem trgu oz. možnostih za zaposlovanje, spoznavanje poklica pleskar, električar, oskrbnik, pridobivanje strokovnega izrazoslovja za posamezne poklice
KOR-CIS; Slovenj Gradec	spoznavanje poklica novinar, tiskar, grafik, grafični oblikovalec, fotograf, računalničar, lektor, urednik, slikopleskar, knjižničar, kuhar, mizar, fotomodel, spoznavanje možnosti samozaposlitve

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Kot lahko vidimo, so se v vseh izvajalskih organizacijah večinoma posvetili spoznavanju različnih poklicev, ki so bili povezani z vrsto njihovega projekta. V projektnih dejavnostih so zajeli predvsem cilje, povezane s širjenjem poklicne informiranosti, udeleženci so večinoma imeli možnost spoznavati različne poklice.

V tabeli tudi lahko vidimo, da projekti niso zajemali ciljev, povezanih s spoznavanjem različnih zaposlitvenih možnosti v lokalnem okolju, povezovanjem s potencialnimi delodajalci, izdelavo poklicne kariere in spoznavanjem delovno-pravne zakonodaje.

Tudi naslednja tabela kaže, da nekaterih ciljev oblikovanja poklicne identitete v projektnem delu ni bilo v zadostnem obsegu. Prikazuje odgovore udeležencev, kaj bi si v PUM še želeli.

Tabela 17: Odgovori udeležencev o tem, kaj bi si še želeli v programu PUM

	da	%	ne	%	ni odg.	%	Nevelj. odg.	%
Več informacij o različnih poklicih	46	63,0	27	37,0	0	0,0	0	0,0
Več praktičnega poklicnega učenja	40	54,8	31	42,5	2	2,7	0	0,0
Bolj zanimive oblike učenja	48	65,8	22	30,1	3	4,1	0	0,0
Več sodelovanja z različnimi zunanjimi sodelavci (kuharji, igralci,...)	52	71,2	19	26,0	1	1,4	1	1,4
Več praktičnega znanja	57	78,1	14	19,2	2	2,7	0	0,0
Več informacij o možnostih nadaljnjega šolanja	43	58,9	27	37,0	3	4,1	0	0,0
Več informacij o možnostih zaposlitve	48	65,8	25	34,2	0	0,0	0	0,0
Več pomoči pri izbiri in odločitvi za poklic	37	50,7	35	47,9	1	1,4	0	0,0
Več posluha za moje osebne probleme	22	30,1	49	67,2	2	2,7	0	0,0
Več pogovorov o zdravju in spolnosti	41	56,2	29	39,7	2	2,7	1	1,4
Več uporabe strojev in orodij	30	41,1	41	56,2	2	2,7	0	0,0
Več poklicnega učenja v podjetjih, pri obrtnikih	29	39,7	41	56,2	2	2,7	1	1,4
Drugo:	7	9,6						

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

57 udeležencev ali 78,1 % si želi v programu več praktičnega znanja, 52 oz. 71,2 % več sodelovanja z zunanjimi sodelavci, 46 si jih želi več informacij o različnih poklicih. 48 udeležencev si želi več informacij o možnostih zaposlitve, enako število udeležencev si želi bolj zanimivih oblik učenja. 43 si jih želi tudi več informacij o možnostih nadaljnjega šolanja. 30 udeležencev bi v PUM želelo več uporabe strojev in orodij, 29 pa več poklicnega učenja v podjetjih, pri obrtnikih.

Vsi ti odgovori kažejo na to, da bi moralo biti več poudarka na praktičnem znanju s področja spoznavanja različnih poklicev, udeležencem pa bodo morali posredovati tudi več informacij o različnih poklicnih in zaposlitvenih možnostih. Odgovori nam potrjujejo potrebnost ciljev poklicne identitete, saj so ti neločljivo povezani s temeljnim ciljem – nadaljevanjem šolanja. V odgovorih udeležencev se pokaže nujnost navezovanja stikov s potencialnimi delodajalci, navezovanja stikov s potencialnimi trgi in pridobivanja informacij o novih možnostih za zaposlovanje.

SKLEP

Če povzamemo vse analizirane vire, lahko odgovorimo na evalvacijsko vprašanje, ali so bili v projektne delu vsebovani cilji poklicne identitete. Ti cilji so bili v projektne delu sicer vsebovani, vendar ne v pričakovanem obsegu.

V osebnih listih so udeleženci dosegli rezultate poklicne identitete, ki so predvsem povezani z iskanjem zaposlitve. V učnih projektih izvajalskih organizacij pa so bili vsebovani predvsem cilji, povezani s širjenjem poklicne informiranosti. Udeleženci pa so v večini odgovarjali, da jim je PUM le delno koristil pri spoznavanju različnih poklicev (49,3 %), poklicni odločitvi (37 % jih je odgovorilo delno, 27,4 % pa ne) in pri pridobivanju delovnih izkušenj (50,7 %).

Pogrešamo naslednje cilje: načrtovanje poklicne kariere posameznih udeležencev, navezovanje stikov s potencialnimi delodajalci, funkcionalno razumevanje uporabe strokovnega izrazoslovja, povezanega z izbranim poklicnim področjem, ter poznavanje temeljnih elementov delovnopravne zakonodaje.

Elemente teh ciljev lahko najdemo tudi v drugih ciljih, saj se je veliko udeležencev v času obiskovanja programa odločilo za ustrezen poklic in vpis na šolo, ki jim bo omogočila pridobitev tega poklica. Vendar so to pomembni cilji poklicne identitete, za katere menimo, da bi jim bilo potrebno posvetiti več pozornosti.

V primerjavi s cilji nadaljevanja šolanja in splošne izobraženosti lahko vidimo, da so cilji oblikovanja poklicne identitete najmanj izraženi v vseh evalvacijskih virih. Še posebej bi bilo treba pozornost nameniti razvoju sodelovanja s potencialnimi delodajalci v lokalnem okolju, kajti eden od ciljev programa PUM za udeležence je prav gotovo spoznavanje konkretnih poklicev ter delodajalcev v okolju, kjer živijo. Hkrati pa je ta cilj povezan tudi z spoznavanjem lokalnega okolja z udeleženci. S spoznavanjem različnih možnosti zaposlovanja ter predvsem z navezovanjem stikov se učinkovito zmanjšuje marginaliziranost in socialna osamelost udeležencev, udeleženci pa lahko že vnaprej pridobijo informacije o zaposlitvenih možnostih v svojem lokalnem okolju.

3.4 Osebnostni razvoj

Cilji socialno-kulturnega delovanja so sicer težje določljivi in njihovih učinkov ni zmeraj mogoče predvideti, saj so dejavniki, ki vplivajo na identiteto in osebnostni razvoj mladih, zelo različni in prepleteni. V programu PUM smo si zastavili naslednje osebnostne cilje:

- prevzemanje odgovornosti za svoje ravnanje;
- povečevanje možnosti za premagovanje manj ugodnih spodbud iz ožjega socialnega okolja;
- sposobnost samostojnega ravnanja v instituiranih življenjskih položajih;
- učinkovitejša izraba prostega časa;
- povečana samozavest in motiviranost za vključevanje v socializacijske družbene procese;
- pridobitev delovnih navad;
- predstavitev izobraževalnih dosežkov in izdelkov v lokalnem okolju;
- izkušnje ustvarjalnega druženja mladih in nove izkušnje delovanja v skupnosti;
- izkušnje vedenja v skupini in pozitivne izkušnje učinkovite socialne komunikacije;
- poznavanje temeljnih vidikov nacionalne in širše evropske kulturne identitete;
- poznavanje temeljnih možnosti sodobnih medijev in ustvarjalne uporabe medijske kulture.

Pričakujemo, da bodo cilji socialno-kulturnega delovanja v projektne delu vsebovani v velikem obsegu, saj so ti cilji odločilni za doseganje temeljnega cilja programa. Pomembno vlogo imajo namreč pri preseganju oz. odpravljanju marginalizacije udeležencev.

Da bi odgovorili na to evalvacijsko vprašanje, smo najprej analizirali, kaj so o tem v osebnih listih napisali udeleženci, dodali pa smo tudi opažanja mentorjev, ki so jih zapisali v osebne liste in pomenijo napredovanje udeležencev na tem področju. Naslednja tabela nam kaže število udeležencev, ki so dosegli rezultate, povezane s osebnostnim razvojem.

Tabela 18: Število udeležencev, ki so v programu dosegli rezultate, povezane osebnostnim razvojem, in število udeležencev, kjer so mentorji opazili napredek na tem področju

Izvajalska organizacija	Št. udeležencev	Rezultati, povezani s socialno-kult. del.	Komentarji mentorjev
LU Radovljica	23	15	11
LU Murska Sobota	22	1	3
KOR-CIS, Slovenj Gradec	27	4	3
TIN, Ljubljana	28	4	8
Skala – Celje	25	8	9
Skupaj	125	32	34

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Iz tabele se vidi, da je 28 udeležencev doseglo rezultate, povezane z osebnostnim napredovanjem. Število udeležencev, ki so na tem področju napredovali, to pa so zaznali tudi njihovi mentorji, je višje – 34.

Če osebne liste primerjamo z vprašalniki za udeležence, lahko vidimo, da so odgovori, ki kažejo na prisotnost teh ciljev, približno enako številčno zastopani kot v osebnih listih. V odgovoru na vprašanje, katere cilje so si zadali ob prihodu, je 11 udeležencev odgovorilo, da so si zastavili cilje, povezane z osebnostno rastjo. Na vprašanje, katere od zadanih ciljev so izpolnili, je v smislu izpolnjevanja ciljev socialno-kulturnega delovanja odgovorilo le 6 udeležencev. Vzrok temu je verjetno, da udeleženci potrebe po osebnostnem zorenju oz. napredovanju ne zaznajo oziroma se jim dela na sebi ne zdi potrebno definirati kot samostojen cilj obiskovanja programa. Glavni motiv obiskovanja programa jim je šolanje oz. zaposlitev. Tega, da napredujejo na tem področju, se niti ne zavedajo, razen če jih po napredku na tem področju vprašaš (kot npr. v vprašalniku za udeležence pri odgovorih zaprtega tipa).

Naslednja tabela prikazuje odgovore udeležencev na trditve, da so jim izkušnje v PUM koristile.

Tabela 19: Odgovori udeležencev na trditve, koliko so jim izkušnje v PUM koristile

	zelo	%	delno	%	nič	%	ni odg.	%	nevelj. odg.	%
Pri učinkovitejši izrabi prostega časa	33	45,2	25	34,2	11	15,1	4	5,5	0	0,0
Pri učenju sem postal/a samozavestnejši/a	17	23,3	33	45,2	16	21,9	6	8,2	1	1,4
Pridobil/a sem splošno razgledanost	23	31,5	34	46,6	11	15,1	5	6,8	0	0,0

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Vidimo, da je 33 udeležencev oziroma 45,2 % odgovorilo pozitivno na trditev, da so jim izkušnje v PUM koristile pri učinkovitejši izrabi prostega časa. 17 udeležencev so koristile pri samozavestnejšem učenju, delno je na to trditev odgovorilo 33 udeležencev. 23 udeležencev meni, da so pridobili splošno razgledanost, 34 pa, da so to delno pridobili.

Glede na te odgovore lahko sklepamo, da so bili udeleženci mnenja, da so jim izkušnje v PUM le delno koristile pri osebnotnem razvoju. Kaj pa udeleženci menijo o osebnotnih spremembah v času obiskovanja programa, nam prikazuje naslednja tabela.

Tabela 20: Odgovori udeležencev, katere spremembe so opazili pri sebi

	da	%	del-no	%	ne	%	ni odg.	%	Nev. odg.	%
Postal/a sem bolj samozavesten/na	44	60,3	16	21,9	11	15,1	2	2,7	0	0,0
Pri sebi sem odkril/a nove interese	36	49,3	25	34,3	9	12,3	3	4,1	0	0,0
Pridobil/a sem pomembnejše izkušnje v odnosih z ljudmi	33	45,2	27	37,0	11	15,1	2	2,7	0	0,0
PUM je vplival, da sem bolj optimističen/na	31	42,5	22	30,1	18	24,7	2	2,7	0	0,0
V PUM sem lahko reševal/a svoje osebnotne težave	31	42,5	14	19,2	26	35,6	2	2,7	0	0,0
Naučil/a sem se vedenja z nadrejenimi	25	34,2	25	34,2	18	24,7	4	5,5	1	1,4
Izgubil/a sem strah pred nastopanjem v javnosti	30	41,1	16	21,9	24	32,9	3	4,1	0	0,0
PUM je vplival na spremembo mojega vedenja	29	39,7	22	30,1	19	26,1	3	4,1	0	0,0
Drugo	6	8,2								

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Iz tabele lahko vidimo, da je precej udeležencev odgovorilo, da so v času obiskovanja PUM opazili spremembe na osebnotnem področju. Predvsem je tu visoko število odgovorov pri trditvi, da so postali bolj samozavestni – 44 udeležencev oziroma 60,3 % se jih zelo strinja; da so pri sebi odkrili nove interese, meni 36 udeležencev oziroma 49,3 %; da so pridobili pomembne izkušnje v odnosih z ljudmi, pa meni 33 udeležencev oziroma 45,2 %. 42,5 % udeležencev se strinja, da so postali bolj optimistični in da so v PUM lahko reševali svoje osebnotne težave, 30 pa jih je izgubilo strah pred nastopanjem v javnosti.

Čeprav je število tistih udeležencev, ki so dosegli cilje, povezane z osebnotnim napredovanjem, nižje kot število tistih udeležencev, ki so dosegli temeljni cilj ter cilje splošne izobraženosti, lahko tudi za cilje sociokulturnega delovanja rečemo, da so bili v programu realizirani. Udeleženci so opazili osebnotne spremembe, tako kot so jih opazili tudi njihovi mentorji, in so ta opažanja zapisali v osebnih listih.

Naslednja tabela nam prikazuje odgovore udeležencev na vprašanje, v čem se PUM razlikuje od šole.

Tabela 21: Odgovori udeležencev na trditve, v čem se PUM razlikuje od šole

	da	%	ne	%	ne vem	%	ni odg.	%	nev. odg.	%
V bolj sproščnem počutju	71	97,2	0	0,0	1	1,4	1	1,4	0	0,0
V boljših medosebnih odnosih	56	76,7	6	8,2	10	13,7	1	1,4	0	0,0
V boljših učiteljih – mentorjih	60	82,1	1	1,4	8	11,0	1	1,4	3	4,1
V primernejših oblikah dela	62	84,9	3	4,1	6	8,3	2	2,7	0	0,0

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Večina udeležencev se strinja, da se PUM razlikuje od šole v bolj sproščnem počutju (71 udeležencev – 97,2 %), v boljših odnosih (56 udeležencev – 76,7 %), v mentorjih (60 udeležencev – 82,1 %) in pa tudi v bolj primernih oblikah dela (62 udeležencev – 84,9 %). Glede na odgovore, ko je večina udeležencev pozitivno odgovorila na trditve, povezane z razliko PUM-a od šole, lahko sklepamo, da so se udeleženci v programu dobro počutili. Njihovo dobro počutje lahko povežemo tudi s tem, da so bili odnosi med njimi in mentorji boljši kakor v šoli, s tem pa so udeleženci pridobivali tudi na osebnostnem področju.

Tudi iz odgovorov na vprašanje, koliko je udeležencem pomenila možnost druženja z drugimi mladimi in kako so se razumeli med seboj, lahko analiziramo, koliko so bili v projektnem delu vsebovani cilji sociokulturnega delovanja. Naslednja tabela nam kaže odgovore na vprašanje, kako so se udeleženci v programu razumeli med seboj.

Tabela 22: Odgovori udeležencev o tem, koliko jim je v PUM pomenilo druženje

	št.	%
Vsi smo bili med seboj prijatelji in se nismo nikoli prepirali	10	13,7
Med seboj smo bili kljub manjšim sporom ves čas zelo povezani	43	58,9
Izmed udeleženk/cev sem si našel/a enega/eno prijatelja/ico in sva se največ družila	9	12,3
Najraje sem bil/a sam/a, ker mi družba ostalih udeleženk/cev ni ustrezala	2	2,7
Ni odgovora	1	1,4
Neveljavni odgovori	8	11,0
SKUPAJ	73	100

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

43 udeležencev oziroma 58,9 % je odgovorilo, da so bili kljub manjšim sporom med seboj zelo povezani, 10 jih je menilo, da so bili vsi prijatelji med seboj in se niso prepirali, 9 pa si jih je našlo enega izmed udeležencev in so se večinoma družili samo z njim. Samo 2 udeležencev sta bila najraje sama in se z drugimi udeleženci nista družila. To kaže na zelo pozitivno vlogo programa PUM v povezavi z doseganjem ciljev pozitivnih izkušenj vedenja v skupini, saj so se udeleženci v njem počutili dobro in sprejeto. Hkrati pa nam potrjuje pozitivno vlogo vrstniške skupine, saj se prek nje udeleženci vračajo med svoje vrstnike in tako presežejo socialno osamelost.

Koliko pa je udeležencem pomenila možnost druženja v PUM z drugimi vrstniki, prikazuje naslednja tabela.

Tabela 23: Odgovori udeležencev na vprašanje, koliko jim je pomenilo druženje

	št.	%
Na začetku mi je pomenilo veliko več kot ob koncu programa	10	13,8
Zame je bilo ves čas sodelovanja v PUM enako pomembno	31	42,5
Na koncu mi pomeni še več kot na začetku	25	34,2
Sploh nikoli mi ni bilo pomembno	3	4,1
Ni odgovora	2	2,7
Neveljavni odgovori	2	2,7
SKUPAJ	73	100

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Iz tabele lahko vidimo, da je bilo 66 udeležencem oz. 90,5 % možnost druženja z vrstniki v programu zelo pomembna, to potrjuje prisotnost cilja izkušenj ustvarjalnega druženja mladih. Izpolnjevanje tega cilja pa posledično pripelje tudi izpolnjevanja ciljev za premagovanje manj ugodnih spodbud iz ožjega socialnega okolja, saj so udeleženci bolj opremljeni za neugodne vplive socialnega okolja, v katerem živijo, in so jih sposobni preseči. Samo dvema udeležencema možnost druženja ni bila pomembna.

Koliko pa je bilo socialno-kulturnih ciljev, vsebovanih v projektne delu, lahko razberemo iz učnih projektov izvajalskih organizacij, to nam prikazuje naslednja tabela.

Tabela 24: Cilji socialno-kulturnega delovanja, ki so bili zajeti v projektih

Izv. org.	Cilji, povezani s socialno-kulturnim delovanjem, ki so bili vsebovani v proj. delu
LU Murska Sobota	sodelovanje med udeleženci, iskanje in navezovanje stikov z izvajalci, utrjevanje vztrajnosti, javno nastopanje, spoznavanje demokratičnega odločanja, aktivno sodelovanje v družbenem dogajanju
TIN, Ljubljana	prevzemanje odgovornosti, razvijanje kritičnega mišljenja, pridobivanje izkušenj nastopanja in samopromocije, sprejemanje kritike in pohvale, prevzemanje odgovornosti, usklajevanje mnenj, ohranjanje stikov z zunanjimi sodelavci
LU Radovljica	razvijanje sposobnosti kritičnega in problemsko usmerjenega mišljenja, prevzemanje odgovornosti, izkušnje vedenja v skupini, nastopanje v javnosti, samopromocija, pozitivne izkušnje učinkovite socialne komunikacije, aktivno sodelovanje na ravni kulturno-družbenega dogajanja, izražanje lastne ustvarjalnosti, pridobivanje delovnih navad
Skala – Celje	razvijanje sposobnosti kritičnega in problemsko usmerjenega mišljenja, prevzemanje odgovornosti za svoja dejanja, pridobivanje delovnih navad, učinkovitejša izraba prostega časa, povečanje komunikacijskih spretnosti, pozitivne izkušnje učinkovite komunikacije, možnost ustvarjalnega izražanja samega sebe, povečana samozavest in motiviranost, kritično presojanje, javno nastopanje
KOR-CIS; Slovenj Gradec	povečanje komunikacijskih sposobnosti, samopromocija, izražanje lastnih idej, izboljšana samopodoba, večja samostojnost, izvedba dogovorjenega, razvijanje organizacijskih sposobnosti, prilagajanje in sodelovanje v skupini, osvojitve občutka za vodenje, vzgojo in izobraževanje otrok

Vir: Evalvacijska dokumentacija programa PUM, ACS 2000

Iz vseh navedenih ciljev, povezanih s socialno-kulturnim delovanjem, lahko rečemo, da so vse izvajalske organizacije pri načrtovanju in izvajanju projektne dela upoštevale tudi te cilje. To so bili predvsem cilji, povezani z boljšo komunikacijo z okoljem, nastopanjem v javnosti, cilji, s katerimi se udeleženci vračajo v svoje okolje, vendar opremljeni z znanji, ki jim pomagajo, da v njem nastopajo bolj samozavestno. Prisotni so bili tudi cilji prevzemanja odgovornosti za lastna dejanja ter razvijanje kritičnega mišljenja.

SKLEP

Iz vseh analiziranih virov za to evalvacijsko vprašanje lahko povzamemo, da so bili v programu cilji socialno-kulturnega delovanja doseženi.

Poleg temeljnega cilja programa – priprava na nadaljevanje opuščene šolanja - so se mentorji tem ciljem v veliki meri posvetili. Uresničevanje teh ciljev je povezano s pripravo na nadaljevanje šolanja, saj mnogi izmed udeležencev zaradi različnih osebnostnih težav ne dokončajo šole oz. izpadejo iz sistema šolanja. Udeleženci teh ciljev niso upoštevali kot pomembnih oziroma zaznali kot pomembnih pri načrtovanju dejavnosti v programu. To je razumljivo, saj sami verjetno ne znajo definirati pomembnosti teh ciljev in ne čutijo potrebe po osebnostnih spremembah, ki bi jih lahko v programu dosegli.

Udeleženci pa so zelo različno odgovarjali na vprašanja. Kjer so bila odprtega tipa, teh ciljev niso zapisali oziroma jih je zapisalo le manjše število udeležencev. Pri zaprtih vprašanjih pa je veliko število udeležencev odgovorilo, da jim je program pomagal pri osebnostnem zorenju in da so dosegali cilje socialno-kulturnega delovanja. To lahko povežemo z interesi ob prihodu v program, kajti večina od udeležencev doseganja ciljev socialno-kulturnega delovanja ne vidi kot razlog za obiskovanje programa.

Zelo pomembno mesto ima pri večini udeležencev druženje. Veliko število je odgovorilo, da so se radi družili z drugimi udeleženci in da jim je ta družba tudi na splošno veliko pomenila. Kar 90,5 % udeležencem je možnost druženja z vrstniki v PUM pomenila zelo veliko.

Tudi iz analize učnih projektov lahko vidimo, da so bili v projektnem delu zajeti cilji socialno-kulturnega delovanja.

Udeležba v programu zmanjšuje dejavnike družbene marginalizacije in preprečuje socialno odklonsko vedenje. Po mnenju mentorjev in tudi po mnenju udeležencev so ti pridobili predvsem sprejetost v skupini in to je najboljši preventivni dejavnik proti socialni osamelosti. Večina se jih strinja tudi s trditvami, da jim je obiskovanje programa pomagalo pri osebnostnih spremembah.

Z gotovostjo lahko trdimo, da ima PUM na udeležence zelo pozitivne preventivne učinke, saj zmanjšuje socialno osamelost in preprečuje marginalizacijo. S tem ko so udeleženci motivirani za nadaljevanje šolanja in ko v programu dobivajo potrditve na vseh področjih - projektno delo jim omogoča, da se izrazijo na tistem področju, ki jim najbolj ustreza - doživijo uspeh in samopotrditve. Vse te pozitivne izkušnje v skupini pa pozitivno vplivajo tudi na njihovo obnašanje v okolju, saj se izkušnje druženja, sprejetosti in potrditve v PUM prenašajo v življenje.

Iz vseh analiziranih virov lahko sklepamo na prisotnost osebnostnega napredovanja udeležencev, to zelo pozitivno vpliva na vse ostale dejavnike in preprečuje moteče vedenje udeležencev. Prisotnost teh ciljev in njihova realizacija pomenita ponovno vključevanje udeležencev v družbene procese, zmanjšanje socialne osamelosti, vse to pa je učinkovita preventiva pred njihovo stigmatizacijo in marginalizacijo.

4. ZNANJE MENTORJEV IN DODATNE POTREBE PO NJIHOVEM IZOBRAŽEVANJU

Znanje, ki ga mentorji pridobijo v temeljnem izobraževalnem programu za mentorje programa PUM, je sestavljeno iz vseh vsebin, ki jih mentorji za uspešno delo v programu nujno morajo poznati. Program traja približno 200 ur in je razdeljen na posamezne sklope. Najpomembnejši del izobraževanja je projektno delo oz. projektiranje, v katerem mentorji pridobijo in osvojijo znanje projektnega učenja. Drugi pomemben sklop predstavlja znanje o udeležencih v programu PUM, torej znanje, ki je povezano z mladimi, njihovimi značilnostmi in težavami. Mentorje poskušamo seznaniti tudi z različnimi oblikami pomoči, po katere se udeleženci programa ob različnih težavah lahko obrnejo. Tretji sklop izobraževanja pa je evalviranje dela v programu PUM, kjer mentorji pridobijo znanje o evalvaciji, naučijo pa se tudi sprotnega in končnega vrednotenja svojega dela v programu. Mentorji pa pridobijo tudi znanje iz skupinske dinamike, ta je zelo pomembna pri delu z ljudmi, sploh pa s skupino, s katero se srečujejo.

V tem poglavju bi radi analizirali, ali je temeljno znanje, ki ga mentorji pridobijo v Andragoškem centru Slovenije v temeljnem izobraževalnem programu, dovolj za samostojno, uspešno in kakovostno delo z udeleženci programa. Hkrati nas zanimajo njihove potrebe po dodatnem znanju.

Pričakujemo, da bo mnenje tako mentorjev kot tudi direktorjev o znanju, ki so ga pridobili mentorji v temeljnem izobraževalnem programu za mentorje programa PUM, pozitivno oziroma bodo mnenja, da jim je dal dovolj znanja za samostojno delo z udeleženci.

Da bi ugotovili, ali je temeljni izobraževalni program dal mentorjem dovolj znanja za izpeljavo programa, smo analizirali odgovore mentorjev na vprašanja, ki smo jim jih postavili ob razgovoru z njimi.

LU Murska Sobota

Mentorji menijo, da jih je temeljni izobraževalni program, ki ga je pripravil ACS, zelo dobro pripravil na PUM oz. na udeležence, ki bodo v program prihajali. Že prej so spoznali ciljno skupino, možne vloge in obnašanje v skupini, tako da so bili pripravljene in jim skupinska dinamika ni delala težav.

Najbolj so jim koristile naslednje teme:

- predstavitev ciljne skupine;
- značilnosti programa;
- predstavitev dela mentorja, ki so jo pripravili že delujoči mentorji;
- predstavitev problema odvisnosti od droge.

Dodatne vsebine, za katere menijo, da bi jih še potrebovali, pa so:

- tehnike motiviranja;
- bolj podrobno bi morali že v izobraževalnem programu za mentorje izdelati projekt oziroma več časa posvetiti temu;
- klinična psihologija, psihiatrija (spoznati tudi osnove duševnih bolezni).

Skala - Celje

Mnenje mentorjev je, da je pri izobraževanju nujno poudariti svetovanje: pogovor in usmerjanje. Potrebovali bi tudi več znanja o psihičnih motnjah. Poleg tega jim manjka timsko delo med vsemi izvedbami programa PUM, radi pa bi tudi bolje spoznali delo zavoda za zaposlovanje.

LU Radovljica

Mentorice menijo, da je bil celoten izobraževalni program dober. V izobraževalnem programu so dobile veliko, najbolj pa so jim bile dobrodošle naslednje vsebine:

- slogi učenja in poučevanja;
- mladi in kriminal.

Dodale pa bi naslednje vsebine:

- podrobnejšo predstavitev izpolnjevanja dokumentacije;
- mreža na področju drog; mentorji se nimajo kam obrniti po strokoven nasvet.

Prav tako smo analizirali tudi odgovore direktorjev, ki se nanašajo na znanje mentorjev.

LU Murska Sobota

Direktorica LU Murska Sobota meni, da so mentorji, ki izvajajo program, dobri. O izobraževalnem programu sicer ne more reči svojega mnenja, so ji pa mentorji povedali, da so dobili ogromno znanja.

Skala - Celje

Direktor Skale meni, da je izobraževalni program mentorjem pomagal strukturirati znanja, ki so jih že imeli. Z njegovo pomočjo so dobili samozavest, da so mentorji v PUM in lahko to vlogo suvereno opravljajo. Meni, da mentorji potrebujejo več znanja še s področja svetovanja, pa tudi marketinga, animacije.

LU Radovljica

Direktorica LU Radovljica je mnenja, da je izobraževalni program za mentorje zelo dober, sodeč tudi po odzivih mentoric. Sicer pa so ogromno znanja vse mentorice že imele, tako da so v programu dobile le še dodatno znanje.

SKLEP

Izobraževalni program za mentorje PUM, ki ga je pripravil ACS, je mentorjem dal temeljno znanje za izpeljavo programa. To potrjujejo tako odgovori mentorjev kot odgovori direktorjev izvajalskih organizacij. Temeljni program jih je opremil z vsebinami, ki so nujne za uspešno delo v programu.

Pokazale pa so se potrebe po bolj obsežnem obravnavanju nekaterih tem v okviru izobraževalnega programa:

- tehnike motiviranja,
- več časa bi bilo potrebno posvetiti izbirnemu projektu oz. njegovemu načrtovanju že na izobraževanju,
- podrobnejša predstavitev izpolnjevanja dokumentacije,
- mreža na področju drog; mentorji se nimajo kam obrniti po strokoven nasvet.

Vsebine, ki jih v temeljnem izobraževalnem programu ni in bi bile po mnenju mentorjev dobrodošle, pa so:

- klinična psihologija, psihiatrija;
- svetovanje; pogovor, usmerjanje;
- delo zavoda za zaposlovanje.

5. SKLEPI IN UGOTOVITVE

Ob zaključku analize lanskoletne izvedbe programa PUM lahko povzamemo naslednje.

V šolskem letu 1999/2000 je program Projektno učenje za mlajše odrasle izvajalo pet izvajalskih organizacij, in sicer:

1. Center KOR-CIS, Slovenj Gradec,
2. LU Murska Sobota,
3. LU Radovljica,
4. SKALA, Celje,
5. Zavod TIN, Ljubljana.

Program so v šolskem letu 1999/2000 obiskovali 203 udeleženci, do konca šolskega leta (oz. v času izvajanja evalvacije) pa jih je bilo v programu 125, med njimi je bilo 77 fantov in 48 deklet. 78 udeležencev pa je iz programa izstopilo pred njegovim zaključkom.

Število udeležencev, ki so program redno obiskovali, je naraščalo od septembra dalje do februarja, januarja jih je bilo 51, ko pa so z delom pričele še tri izvajalske organizacije, se je njihovo število povečalo na 127. Ta številka se do julija ni pomembneje zmanjšala, julija pa je v programu ostalo še 59 udeležencev. Število izstopov je bilo vseskozi nižje od 20 udeležencev, prav tako se je gibalo število na novo vpisanih udeležencev do 20.

108 udeležencev je imelo zaključeno osnovno šolo, 17 pa nedokončano. Statistika nedokončanega srednješolskega šolanja je naslednja:

- iz 1. letnika – 36,
- iz 2. letnika – 26,
- iz 3. letnika – 14,
- iz 4. letnika – 8,
- iz 5. letnika – 1,
- 3 udeleženci morajo še opraviti zaključni izpit,
- 1 mora opraviti maturo,
- 1 je samo vpisan v srednjo šolo,
- 1 je samo vpisan v večerno šolo,
- 1 udeleženec je opustil dodiplomski študij,
- za 9 udeležencev ni podatka, iz katerega letnika so izpadli.

Z udeleženci je v vseh petih izvajalskih organizacijah delalo 16 mentoric in mentorjev.

Analiza projektne dela je pokazala, da so v vseh izvajalskih organizacijah izvajali vse štiri oblike projektne dela. Izvedli so 182 individualnih učnih projektov, njihovo število po posameznih mesecih je bilo sicer različno, vendar pa je sledilo poteku šolskega leta. Na začetku je bilo njihovo število manjše, povečevalo se je proti koncu šolskega leta, ko so udeleženci opravljali manjkajoče obveznosti – izpiti, matura, zaključni izpiti. Analiza individualnih učnih projektov je tudi pokazala, da imajo mentorji nekaj težav pri njihovem definiranju, saj so kot učne projekte navajali učenje, razgovore, ... vendar pa so vse to dejavnosti, s pomočjo katerih udeleženci izpolnijo načrtan individualni učni projekt.

V vseh petih izvajalskih organizacijah so izvedli skupno 26 izbirnih in produkcijskih projektov. Analiza je pokazala, da so bili projekti, ki so jih izvedli v preteklem šolskem letu, zelo različni. Razlikovali so se po številu sodelujočih udeležencev, po trajanju (nekateri so trajali le en teden, večina od njih je trajala od 1 do 2 mesecev, en projekt

pa je potekal vso šolsko leto). Razlikovali so se tudi po številu izobraževalnih ciljev in možnosti realiziranja individualnih interesov posameznih udeležencev. Glede na definirane kriterije bi za nekatere od njih težko rekli, da so bili izbirni, ampak bi jih bilo bolje definirati kot interesne dejavnosti.

Prav tako so imeli mentorji težave pri definiciji produkcijskih projektov, kajti tisti, ki so jih definirali kot produkcijske, ne zadostijo najpomembnejšemu kriteriju – produkciji, da torej ne gre za enkratni projekt, ampak za dalj časa trajajočo, ponavljajočo se dejavnost.

V programu je bilo izvedeno tudi veliko število interesnih dejavnosti, ki so bile zelo različnih vsebin. Nekatere so trajale en dan ali pa še manj (obiski prireditelj, šport, ...), nekatere pa so bile v obliki tečajev (tečaj računalništva, angleškega jezika, izdelovanje izdelkov iz slame, ...) in so trajale dalj časa.

V izvajalskih organizacijah so intenzivno delali tudi pri promociji programa. V šolskem letu 1999/2000 so izvedli 160 animacijskih dogodkov, večinoma so to bile aktivnosti v medijih (televizija, radio, časopis), veliko animacij pa je bilo izvedenih tudi v ustanovah, kot so npr. šole, centri za socialno delo, svetovalni center, uradi za delo.

Temeljni cilji so bili v programu izvajani v zelo veliki meri, saj je bil cilj nadaljevanje opuščene šolanja eden glavnih in številčno najbolj zastopanih ciljev v vseh petih izvajalskih organizacijah. Vse mentorske skupine so neposredno ali posredno motivirale udeležence k njegovemu uresničevanju. Temeljni cilj je v programu doseglo 72 udeležencev, kar je 57,6 % vseh udeležencev, ki so program obiskovali do konca šolskega leta.

Ugotovili smo, da mladi v programu niso motivirani za iskanje zaposlitve, saj je analiza virov za odgovor na to vprašanje pokazala, da je motivacija mladih izjemno velika za nadaljevanje šolanja, željo po iskanju zaposlitve pa ima zelo malo udeležencev.

Tudi skupni programski cilji so bili v programu PUM vsebovani in večina od njih je bila doseženih.

V okviru ciljev splošne izobraženosti so bili v projektne delu vsebovani predvsem cilji, povezani s funkcionalno rabo slovenskega jezika in matematike, obvladovanjem računalništva, pogrešamo pa cilje, povezane z naravoslovnimi zakonitostmi, temeljnim poznavanjem telesa, poznavanjem ekologije in ustvarjalnim sodelovanjem na kulturno-politični ravni.

Cilji socialno-kulturnega delovanja so bili v vseh izvajalskih organizacijah prisotni v velikem številu, mentorji so izjemno veliko pozornosti posvetili osebnostnemu razvoju udeležencev. Predvsem so se v izvajalskih organizacijah osredotočali na večjo samozavest, pridobivanje delovnih navad, pozitivne izkušnje mladih ter učinkovito izrabo prostega časa.

Udeležba v programu zmanjšuje dejavnike družbene marginalizacije in preprečuje socialno odklonsko vedenje. Tako po mnenju mentorjev kot po mnenju udeležencev so udeleženci pridobili predvsem sprejetost v skupini, to je najboljši preventivni dejavnik proti socialni osamelosti. Večina se jih strinja tudi s trditvami, da jim je obiskovanje programa pomagalo pri osebnostnih spremembah. Vse to pomeni preventivo pred škodljivimi posledicami šolskega neuspeha in osamelosti.

V projektne delu pa so bili cilji oblikovanja poklicne identitete manj vsebovani. Vse izvajalske organizacije so se predvsem posvečale širjenju poklicne informiranosti in spoznavanju različnih poklicev. Večjo pozornost bi bilo treba nameniti povezavi z

lokalnim okoljem in potencialnimi delodajalci. Natančneje pa bi bilo potrebno skupaj z udeleženci določiti poklicno pot in oblikovati načrt za njeno doseganje.

Izobraževalni program za mentorje PUM, ki ga je pripravil ACS, je mentorjem dal temeljno znanje za izpeljavo programa. Pokazale pa so se potrebe po bolj obsežnem obravnavanju nekaterih tem v okviru izobraževalnega programa:

- tehnikah motiviranja,
- bolj podrobno bi morali že na usposabljanju izdelati projekt oziroma temu posvetiti več časa,
- podrobnejši predstavitvi izpolnjevanja dokumentacije,
- mreži na področju drog; mentorji se nimajo kam obrniti po strokoven nasvet.

Vsebine, ki jih v temeljnem izobraževalnem programu ni in bi bile po mnenju mentorjev dobrodošle, pa so:

- klinična psihologija, psihiatrija (znanje o duševnih motnjah).
- svetovanje: pogovor, usmerjanje,
- delo zavoda za zaposlovanje.

Zaključimo lahko, da je bila izvedba programa PUM v šolskem letu 1999/2000 zelo uspešna in je sledila temeljnim ciljem programa. V bodoče bodo morale biti izvajalske organizacije pozorne še na tiste izobraževalne cilje, ki so bili v tem šolskem letu v projektnem delu manj vsebovani. Delo z mentorskimi skupinami bo še potrebno, in sicer predvsem na področjih, kjer so navedli, da potrebujejo dodatna znanja.

6. PRILOGE:

PRILOGA 1: Podrobnejša pojasnitev evalvacijskih vprašanj

PRILOGA 2: Vprašalnik za udeleženke in udeležence ob izteku PUM v šolskem letu 1999/2000

PRILOGA 3: Opomnik k razgovoru z mentorji ob izteku programa v šolskem letu 1999/2000

PRILOGA 4: Opomnik k razgovoru z vodstvom izvajalske organizacije ob izteku šolskega leta 1999/2000

PRILOGA 1

PODROBNEJŠA POJASNITEV EVALVACIJSKIH VPRAŠANJ

CILJI, SUBJEKTI IN VIRI EVALVACIJE PROGRAMA PUM

CILJI – EVALVACIJSKA VPRAŠANJA	SUBJEKTI	VIRI
<p>1. V kolikšni meri so bili v programu izvajani temeljni, skupni ter posebni programski cilji, ki so navedeni v kurikulumu in koliko od teh je bilo doseženih?</p> <p>1. Ali je bil dosežen temeljni cilj programa – priprava za nadaljevanje opuščene šolanja?</p> <p>2. Kako so bili v projektnem delu vsebovani cilji splošne izobraženosti?</p> <p>3. Kako so bili doseženi cilji, povezani z oblikovanjem poklicne identitete?</p> <p>4. Kako so bili doseženi cilji socialno-kulturnega delovanja?</p> <p>5. Kako so bili doseženi posebni programski cilji?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - udeleženci - mentorji 	<ul style="list-style-type: none"> - osebni listi udeležencev - mesečna poročila izvajalskih organizacij - končna poročila izvajalskih organizacij - učni projekti izvajalskih organizacij - analiza anketnih vprašalnikov z udeleženci - analiza pogovora z mentorji
<p>2. Ali udeležba v programu PUM povečuje motiviranost mladih, da nadaljujejo opuščeno šolanje oz. iščejo zaposlitev?</p> <p>2.1. Ali udeležba v programu povečuje motiviranost mladih, da nadaljujejo izobraževanje, ki so ga opustili?</p> <p>2.2. Ali udeležba v programu PUM mladim povečuje motiviranost za iskanje zaposlitve?</p> <p>2.3. Ali udeležba v programu zmanjšuje dejavnike družbene marginaliziranosti in preprečuje socialno odklonske pojave?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - udeleženci - mentorji 	<ul style="list-style-type: none"> - osebni listi udeležencev - mesečna poročila izvajalskih organizacij - analiza anketnih vprašalnikov z udeleženci

<p>3. Ali je metoda projektne dela in štiri oblike njene izpeljave (izbirno, produkcijsko, individualno delo ter interesne dejavnosti) ustrezna in omogoča upoštevanje individualnih interesov udeležencev ter jih motivira za sodelovanje v programu?</p> <p>3.1. Ali metoda projektne dela omogoča upoštevanje individualnih interesov</p> <p>3.2. Koliko projektno delo motivira mlade za sodelovanje v programu?</p> <p>3.3. Ali se pri izpeljavi kažejo potrebe po spremembi nekaterih programskih sestavin?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - udeleženci - mentorji - direktorji 	<ul style="list-style-type: none"> - mesečna poročila izvajalskih organizacij - končna poročila izvajalskih organizacij - učni projekti izvajalskih organizacij - analiza anketnih vprašalnikov z udeleženci - analiza pogovora z mentorji - analiza pogovora z direktorji
<p>4. Ali je znanje, ki so ga mentorji pridobili v izobraževalnem programu za mentorje PUM, pripravil ga je ACS, zadovoljivo za samostojno izpeljavo programa? Katere potrebe po izobraževanju in dodatnih znanjih se kažejo pri mentorjih?</p> <p>4.1. Ali je izobraževalni program za mentorje PUM, ki ga je pripravil ACS, mentorjem dal temeljno znanje za izpeljavo programa? Katere dodatne potrebe po izobraževanju se kažejo pri mentorjih?</p>	<ul style="list-style-type: none"> - mentorji - direktorji 	<ul style="list-style-type: none"> - analiza pogovora z mentorji - analiza pogovora z direktorji

PODROBNEJŠA POJASNITEV VIROV ZA POSAMEZNA EVALVACIJSKA VPRAŠANJA

1. V kolikšni meri so bili v programu izvajani temeljni skupni programski in posebni programski cilji, ki so navedeni v kurikulumu, in koliko od teh je bilo doseženih?

Evalvacijsko vprašanje	Vir	Vprašanja
Ali je bil dosežen temeljni cilj programa – priprava za nadaljevanje opuščene šolanja?	Osebni list Vprašalnik za udeležence PUM Opomnik k razgovoru z mentorji	→ Interesi ob vključitvi v PUM → Načrt → Doseženi rezultati 5. Katere cilje si si zadal ob prihodu v PUM? 12. Zakaj si se odločil/a za obiskovanje PUM? 13. Izkušnje pri delu v PUM so mi koristile 14. Katere od ciljev, ki si si jih zadal ob prihodu v PUM, si izpolnil/a? 22. Kako sedaj razmišljaš o nadaljnjem šolanju? 28. Kaj boš počel/a po izstopu iz programa PUM? II. Uspešnost udeležencev
Kako so bili v projektne delu vsebovani cilji splošne izobraženosti?	Osebni list Učni projekti izvajalskih organizacij Vprašalnik za udeležence programa PUM	→ Interesi ob vključitvi v PUM → Načrt → Doseženi rezultati → Opredelitev učnih ciljev 12. V PUM sem izboljšal/a svoje znanje na naslednjih področjih

Kako so bili doseženi cilji, povezani z oblikovanjem poklicne identitete?	<p>Osebni list</p> <p>Učni projekti izvajalskih organizacij</p> <p>Vprašalnik za udeležence v programu PUM</p>	<p>→ Interesi ob vključitvi v PUM</p> <p>→ Načrt</p> <p>→ Doseženi rezultati</p> <p>→ Opredelitev učnih ciljev</p> <p>13. Izkušnje pri delu v programu PUM so mi koristile</p> <p>14. Katere od ciljev, ki si si jih zadal ob prihodu v PUM, si izpolni/a?</p> <p>15. V programu PUM bi si želel/a</p>
Kako so bili doseženi cilji socialno-kulturnega delovanja?	<p>Osebni list</p> <p>Učni projekti izvajalskih organizacij</p> <p>Opomnik k razgovoru z mentorji</p> <p>Vprašalnik za udeležence v programu PUM:</p>	<p>→ Interesi ob vključitvi v PUM</p> <p>→ Načrt</p> <p>→ Doseženi rezultati</p> <p>→ Komentar mentorja</p> <p>→ Opredelitev učnih ciljev</p> <p>→ I. Uspešnost udeležencev</p> <p>5. Katere cilje si si zadal/a ob prihodu v PUM?</p> <p>13. Izkušnje pri delu v programu PUM so mi koristile</p> <p>14. Katere od ciljev, ki si si jih zadal ob prihodu v PUM, si izpolnil/a?</p> <p>16. V času sodelovanja v PUM sem pri sebi opazil/a nekatere spremembe</p> <p>19. Kako si se razumel/a z ostalimi udeleženkami/udeleženci?</p> <p>20. Možnost druženja z mladimi v PUM</p>
Ali projektno delo omogoča postavljanje in uresničevanje posebnih programskih ciljev?	<p>Končno poročilo</p> <p>Mesečna poročila</p>	<p>→ Izbirni projekti, ki so potekali v tem letu</p> <p>→ Produktivni projekti, ki so potekali v tem letu</p> <p>→ Izbirne dejavnosti, ki so potekale v tem letu</p> <p>→ Individualni projekt</p>

2. Ali udeležba v programu PUM povečuje motiviranost mladih, da nadaljujejo opuščeno šolanje oz. iščejo zaposlitev?

Evalvacijsko vprašanje	Vir	Vprašanja
<p>Ali udeležba v programu povečuje motiviranost mladih, da nadaljujejo izobraževanje, ki so ga opustili?</p>	<p>Osebni list</p> <p>Opomnik za razgovor z mentorji</p> <p>Vprašalnik za udeležence programa PUM</p>	<p>→ Načrt</p> <p>→ Doseženi rezultati ob izstopu iz PUM</p> <p>II. Uspešnost udeležencev</p> <p>2. Zakaj si se odločil/a za obiskovanje PUM?</p> <p>5. Katere cilje si si zadal/a ob prihodu v PUM?</p> <p>13. Izkušnje pri delu v PUM so mi koristile</p> <p>14. Katere od ciljev, ki si si jih zadal ob prihodu v PUM, si izpolnil/a?</p> <p>22. Kako sedaj razmišljaš o nadaljnjem šolanju?</p> <p>28. Kaj boš počel po izstopu iz programa PUM?</p>
<p>Ali udeležba v programu PUM mladim povečuje motiviranost za iskanje zaposlitve?</p>	<p>Osebni list</p> <p>Vprašalnik za udeležence programa PUM</p>	<p>→ Interesi ob prihodu v PUM</p> <p>→ Načrt</p> <p>→ Doseženi rezultati ob izstopu iz PUM</p> <p>2. Zakaj si se odločil/a za obiskovanje PUM?</p> <p>5. Katere cilje si si zadal/a ob prihodu v PUM?</p> <p>14. Katere od ciljev, ki si si jih zadal/a ob prihodu v PUM, si izpolnil/a?</p> <p>23. Kako sedaj razmišljaš o brezposelnosti?</p> <p>28. Kaj boš počel po izstopu iz programa PUM?</p>

<p>Ali udeležba v programu zmanjšuje dejavnike družbene marginaliziranosti in preprečuje socialno odklonske pojave?</p>	<p>Osebni list</p> <p>Vprašalnik za udeležence v programu PUM</p> <p>Opomnik za razgovor za mentorji</p>	<p>→ Interesi ob prihodu v PUM</p> <p>→ Načrt</p> <p>→ Doseženi rezultati ob izstopu iz PUM</p> <p>→ Komentar mentorja</p> <p>5. Katere cilje si si zadal/a bo prihodu v PUM?</p> <p>13. Izkušnje pri delu v programu PUM</p> <p>14. Katere od ciljev, ki si si jih zadal ob prihodu v PUM, si izpolnil/a?</p> <p>16. V času sodelovanja v PUM sem pri sebi opazi/a nekatere spremembe</p> <p>19. Kako si se razumel/a z drugimi udeleženci?</p> <p>20. Možnost druženja z mladimi v PUM</p> <p>21. Med obiskovanjem PUM so se moji življenjski cilji</p> <p>24. Kaj je po tvojem najpomembnejše, kar si v PUM dobil?</p> <p>I. Udeleženci</p> <p>II. Uspešnost udeležencev</p>
--	--	---

3. Ali je metoda projektne delo in štiri oblike njegove izpeljave (izbirno, produkcijsko, individualno delo ter interesne dejavnosti) ustrezna in omogoča upoštevanje individualnih interesov udeležencev ter jih motivira za sodelovanje v programu?

Evalvacijsko vprašanje	Vir	Vprašanja
<p>Ali metoda projektne delo omogoča upoštevanje individualnih interesov?</p>	<p>Končno poročilo</p> <p>Mesečna poročila</p> <p>Učni projekti izvajalskih organizacij</p> <p>Vprašalnik za udeležence v programu PUM</p> <p>Opomnik za razgovor z mentorji</p>	<p>→ Izbirni projekti, ki so potekali v tem letu</p> <p>→ Produkcijski projekti, ki so potekali v tem letu</p> <p>→ Izbirne dejavnosti, ki so potekale v tem letu</p> <p>→ Individualni projekt</p> <p>→ Opredelitev učnih ciljev</p> <p>7. Ali se PUM razlikuje od šole?</p> <p>10. Projekti so bili glede na moje predznanje</p> <p>14. Katere od ciljev, ki si jih zadal ob prihodu v PUM, si izpolnil/a?</p> <p>15. V programu PUM bi si želel/a</p> <p>16. V času sodelovanja v PUM sem pri sebi opazil/a nekatere spremembe</p> <p>18. Mentorji/mentorice so</p> <p>III. Projektno delo</p> <p>IV. Metode dela</p>
<p>Koliko projektne delo motivira mlade za sodelovanje v programu?</p>	<p>Vprašalnik za udeležence v programu</p> <p>Opomnik za razgovor z mentorji</p> <p>Učni projekti izvajalskih organizacij</p>	<p>6. PUM sem obiskoval/a</p> <p>7. Ali se PUM razlikuje od šole?</p> <p>10. Projekti so bili glede na moje predznanje</p> <p>17. Kako si bil pripravljen na sodelovanje v PUM-u?</p> <p>26. Program PUM bi želel/a obiskovati še naprej</p> <p>III. Projektno delo</p> <p>IV. Metode dela</p> <p>→ Učni cilji</p>

Ali se pri izpeljavi kažejo potrebe po spremembi katerih programskih sestavin?	Vprašalnik za udeležence v programu	15. V programu PUM bi si želel/a 26. Program PUM bi želel/a obiskovati še naprej 27. V PUM bi dodal/a
	Opomnik za razgovor z mentorji	III. Projektno delo IV. Metode dela V. Naloge mentorja VII. Trajanje programa VIII. Kakovost programa
	Opomnik za razgovor z direktorji	17. Kaj so po vašem mnenju kriteriji uspešnosti delovanja PUM? 18. Kaj menite o izpeljavi programa v vaši izvajalski organizaciji? 19. Menite, da bi bile potrebne programske dopolnitve?

4. Ali je znanje, ki so ga mentorji pridobili v izobraževalnem programu za mentorje PUM, pripravil ga je ACS, zadovoljivo za samostojno izpeljavo programa? Katere potrebe po izobraževanju in dodatnih znanjih se kažejo pri mentorjih?

Ali je izobraževalni program za mentorje PUM, ki ga je pripravil ACS, mentorjem dal temeljno znanje za izpeljavo programa? Katere dodatne potrebe po izobraževanju se kažejo pri mentorjih?	Opomnik za razgovor z mentorji	X. Izobraževanje XI. Sodelovanje z ACS
	Opomnik za razgovor z direktorji	4. Na kakšen način ste pridobili mentorje za delo v programu? 5. Ste imeli težave pri tem? 6. Kako pogosto imate stike z mentorji? 7. Na kakšen način? 8. Ali ste zadovoljni z delom mentorjev? 9. Ali menite, da ste dobro obveščeni o tekočem delu in problemih v PUM? 10. Katere probleme rešujete skupaj z mentorskim timom? 11. Ali je po vašem mnenju izobraževalni program za mentorje

PRILOGA 2

VPRAŠALNIK ZA UDELEŽENKE IN UDELEŽENCE OB IZTEKU PUM V ŠOLSLEM LETU 1999/2000

VPRAŠALNIK

ZA UDELEŽENKE IN UDELEŽENCE

PUM OB IZTEKU PROGRAMA V

ŠOL. LETU 1999/2000

- 1. Kje si za PUM izvedel/a?**

- 2. Zakaj si se odločil/a za obiskovanje PUM-a?**

- 3. Ali si se odločil/a sam/a, ali so ti vključitev v program predlagali drugi?
Kdo?**

- 4. Tvoja pričakovanja ob prihodu v PUM:**

- 5. Katere cilje si zadal/a ob prihodu v program?**

6. PUM sem obiskoval/a (obkroži en odgovor):

- a) zelo redno
- b) redno
- c) občasno
- d) redko

7. Ali se PUM razlikuje od šole (obkroži pri vsaki točki en odgovor)?

a) v bolj sproščenem počutju	da	ne	ne vem
b) v boljših medosebnih odnosih	da	ne	ne vem
c) v boljših učiteljih - mentorjih	da	ne	ne vem
d) v bolj primernih oblikah dela	da	ne	ne vem
e) v bolj uporabnem znanju	da	ne	ne vem
f) v znanjih, ki jih potrebujemo za življenje	da	ne	ne vem
g) v manj zahtevnem programu učenja	da	ne	ne vem

8. V kakšni obliki je potekalo delo v PUM (obkroži pri vsaki točki en odgovor)?

samostojno delo brez mentorja	pogosto	včasih	redko
samostojno delo z mentorjem	pogosto	včasih	redko
delo v manjši skupini	pogosto	včasih	redko
delo s celotno skupino	pogosto	včasih	redko

9. Kako ti je bilo všeč (obkroži pri vsaki točki en odgovor):

samostojno delo brez mentorja	mi je bilo všeč	mi ni bilo všeč	ne vem
samostojno delo z mentorjem	mi je bilo všeč	mi ni bilo všeč	ne vem
delo v manjši skupini	mi je bilo všeč	mi ni bilo všeč	ne vem
delo s celotno skupino	mi je bilo všeč	mi ni bilo všeč	ne vem

10. Projekti so bili glede na moje predznanje (obkroži en odgovor):

- a) premalo zahtevni, večino časa sem se dolgočasil/a
- b) zame manj zahtevni, zmogel/a bi več
- c) ravno prav zahtevni
- d) zahtevnejši od šole in zame naporni
- e) zame preveč zahtevni, nisem mogel/a slediti

11. Pri delu v PUM so mi bili v pomoč (obkroži pri vsaki točki en odgovor):

Mentorji	pogosto	včasih	redko	nikoli
Drugi udeleženci v programu	pogosto	včasih	redko	nikoli
Zunanji sodelavci (predavatelji, inštruktorji)	pogosto	včasih	redko	nikoli
Pri delu sem bil/a samostojen/na	pogosto	včasih	redko	nikoli

12. V PUM sem izboljšal/a svoje znanje na naslednjih področjih (obkroži pri vsaki točki en odgovor):

Naučil/a sem se pisati prošnje in dopise	da	še potrebujem pomoč	ne
Izboljšal/a sem uporabo slovnice (ločila, velika začetnica)	da	še potrebujem pomoč	ne
Naučil/a sem se napisati zahvalo	da	še potrebujem pomoč	ne
Naučil/a sem se napisati življenjepis	da	še potrebujem pomoč	ne
Bolje berem	da	še potrebujem pomoč	ne
Izboljšal/a sem znanje iz angleščine	da	še potrebujem pomoč	ne
Izboljšal/a sem znanje iz slovenskega jezika	da	še potrebujem pomoč	ne
Izboljšal/a sem znanje iz biologije	da	še potrebujem pomoč	ne
Izboljšal/a sem znanje iz zemljepisa	da	še potrebujem pomoč	ne
Izboljšal/a sem znanje iz zgodovine	da	še potrebujem pomoč	ne
Izboljšal/a sem znanje iz računalništva	da	še potrebujem pomoč	ne
Izboljšal/a sem uporabo osnovnih matematičnih operacij	da	še potrebujem pomoč	ne
Izboljšal/a sem znanje v računanju ploščine, prostornine	da	še potrebujem pomoč	ne
Izboljšal/a sem znanje iz procentnega računa, pretvarjanja merskih enot	da	še potrebujem pomoč	ne

13. Izkušnje pri delu v programu PUM so mi koristile (obkroži pri vsaki točki en odgovor):

Pri spoznavanju različnih poklicev	zelo	delno	nič
Pomagale so mi pri odločitvi za nadaljevanje šolanja	zelo	delno	nič
Pomagale so pri moji poklicni odločitvi	zelo	delno	nič
Pridobil/a sem delovne izkušnje	zelo	delno	nič
Naučil/a sem se več kot v šoli	zelo	delno	nič
Ponovno želim nadaljevati šolanje	zelo	delno	Nič
Izboljšal/a sem način učenja	zelo	delno	nič
Pri učinkovitejši izrabi prostega časa	zelo	delno	Nič
Pri učenju sem postal/a samozavestnejši/a	zelo	delno	nič
Pridobil/a sem splošno razgledanost	zelo	delno	nič

14. Katere od ciljev, ki si jih zadal ob prihodu v PUM, si izpolnil/a?

15. V programu PUM bi si želel/a (obkroži pri vsaki točki en odgovor):

Več informacij o različnih poklicih	da	ne
Več praktičnega poklicnega učenja	da	ne
Bolj zanimive oblike učenja	da	ne
Več sodelovanja z različnimi zunanjimi sodelavci (kuharji, igralci,...)	da	ne
Več praktičnega znanja	da	ne
Več informacij o možnostih nadaljnjega šolanja	da	ne
Več informacij o možnostih zaposlitve	da	ne
Več pomoči pri izbiri in odločitvi za poklic	da	ne
Več posluha za moje osebne probleme	da	ne
Več pogovorov o zdravju in spolnosti	da	ne
Več uporabe strojev in orodij	da	ne
Več poklicnega učenja v podjetjih, pri obrtnikih	da	ne
Drugo		

16. V času sodelovanja v PUM sem pri sebi opazil/a nekatere spremembe (obkroži pri vsaki točki en odgovor):

Postal/a sem bolj samozavesten/na	da	delno	ne
Pri sebi sem odkril/a nove interese	da	delno	ne
Pridobil/a sem pomembnejše izkušnje v odnosih z ljudmi	da	delno	ne
PUM je vplival, da sem bolj optimističen/na	da	delno	ne
V PUM sem lahko reševal/a svoje osebne težave	da	delno	ne
Naučil/a sem se vedenja z nadrejenimi	da	delno	ne
Izgubil/a sem strah pred nastopanjem v javnosti	da	delno	ne
PUM je vplival na spremembo mojega vedenja	da	delno	Ne
Drugo			

17. Kako si bil pripravljen/a za sodelovanje v programu PUM (obkroži en odgovor)?

- nikoli nisem maral/a sodelovati
- včasih sem sodeloval
- moja pripravljenost za sodelovanje se je spreminjala, vsak dan je bilo drugače
- rad/a sem sodeloval/a ves čas enako

18. Mentorji/ mentorice so (obkroži pri vsaki točki en odgovor):

Zelo potrpežljivi in razumevaajoči do nas	da	ne	nekateri
Določali, kaj se bomo učili	da	ne	nekateri
Z nami imeli boljši odnos kot učitelji v šoli	da	ne	nekateri
Nas naučili več kot učitelji v šoli	da	ne	nekateri
So znali prisluhniti našim potrebam	da	ne	nekateri
So bili manj zahtevni od učiteljev v šoli	da	ne	nekateri
Znali bolj razložiti učno snov od učiteljev v šoli	da	ne	nekateri
Upoštevali naše predloge	da	ne	nekateri

19. Kako si se razumel/a z drugimi udeleženkami/udeleženci (obkroži en odgovor)?

- a) Vsi smo bili med seboj prijatelji in se nismo nikoli prepirali
- b) Kljub manjšim sporom smo bili med seboj ves čas zelo povezani
- c) Izmed udeleženk/cev sem si našel/a enega/eno prijatelja/ico in sva se največ družila
- d) Najraje sem bil/a sam/a, ker mi družba ostalih udeleženk/cev ni ustrezala

20. Možnost druženja z mladimi v PUM (obkroži en odgovor):

- a) Na začetku mi je pomenila veliko več kot ob koncu programa
- b) Ves čas sodelovanja v PUM je bila zame enako pomembna
- c) Na koncu mi pomeni še več kot na začetku
- d) Sploh nikoli mi ni bila pomembna

21. Med obiskovanjem PUM so se moji življenjski cilji (obkroži en odgovor):

- a) popolnoma spremenili
- b) s pomočjo PUM sem lahko jasneje določil/a svoje cilje
- c) zaradi PUM se niso spremenili
- d) odkril/a sem povsem nove cilje
- e) tudi sedaj nimam nikakršnih ciljev

22. Kako sedaj razmišljaš o nadaljnjem šolanju (obkroži en odgovor)?

- a) v PUM sem se odločil/a, da bom šolanje nadaljeval/a
- b) v PUM sem že opravil/a nekatere manjkajoče obveznosti za šolo
- c) šolanja ne mislim nadaljevati

23. Kako sedaj razmišljaš o brezposelnosti (obkroži en odgovor)?

- a) PUM mi je pomagal najti načine za reševanje brezposelnosti
- b) v PUM nisem našel nobenih možnosti za reševanje brezposelnosti
- c) nikoli še nisem razmišljal/a o svoji brezposelnosti

24. Kaj je po tvojem mnenju najpomembnejše, kar si v PUM dobil?

25. Program PUM (obkroži en odgovor):

- a) me je razočaral - pričakoval sem več
- b) je zadovoljil moja začetna pričakovanja
- c) ni niti dober niti slab
- d) je ponudil malo več, kot sem pričakoval/a
- e) je presegel moja pričakovanja na začetku

26. Program PUM bi želel/a obiskovati še naprej (obkroži en odgovor):

- a) Da (brezpogojno)
- b) Da (pogojno - do zaposlitve, rešitve brezposelnosti)
- c) Ne

27. Kaj bi še spremenil/a v PUM (napiši):

Dodal/a bi:

V PUM je odveč:

28. Kaj boš počel/a po izstopu iz programa PUM (obkroži en odgovor)?

- a) Takoj se bom zaposlil/a (čaka me služba)
- b) Nadaljeval/a bom z rednim šolanjem (izpolnjujem pogoje za vpis septembra)
- c) Zaposlil/a se bom in nadaljeval/a s šolanjem ob delu
- d) Iskal/a bom zaposlitev
- e) Imam sicer jasno izdelan načrt, vendar še iščem možnosti
- f) Vem, kaj bi rad/a počel/a, vendar za to nimam pravih možnosti
- g) Imam nekaj nejasnih idej
- h) Čakam na vpoklic v vojsko
- i) Nimam ideje
- j) Drugo

29. Ali si pripravljen na spremljanje tudi po odhodu iz programa PUM?

PRILOGA 3

OPOMNIK K RAZGOVORU Z MENTORJI OB IZTEKU PROGRAMA V ŠOLSLEM LETU 1999/2000

OPOMNIK

**k razgovoru z mentorji PUM ob
izteku programa v šol. letu
1999/2000**

I. UDELEŽENCI

- Kako bi opisali udeležence v programu?
- So imeli še kakšne druge težave, razen nedokončane šole in brezposelnosti (osebnostne, odvisnost, ...)?
- Kakšni so bili interesi in želje udeležencev ob vključitvi v program?
- So imeli jasno definirane: interese, poklicne želje?
- So bili za delo v programu zainteresirani?
- Je bila skupina homogena?
- Ste imeli probleme z medkulturno različnostjo?
- Kako so se v skupino vključevali novi udeleženci?
- Ste v času programa pri posameznih udeležencih opazili spremembe? Kakšne – na boljše, na slabše, želja po šolanju, po zaposlitvi ... Po kolikšnem času?
- Ste uspeli vzpostaviti kontakte z posameznimi udeleženci?
- Ali ste pri določenih udeležencih imeli težave s tem?
- Obstajajo skupne značilnosti posameznikov, s katerimi niste uspeli vzpostaviti stika?
- So bili ti posamezniki kljub temu uspešni v programu?

II. USPEŠNOST UDELEŽENCEV

1. Ob vključitvi v program

- Ste jim morali pomagati pri iskanju interesov?
- Kako so delali v skladu z interesi in željami v času programa?
- Ste jih morali za delo motivirati ali so bili sami dovolj motivirani?
- Kako ste jih motivirali?
- Ste v času programa opazili pri udeležencih napredek? Kakšen? Kaj je bilo merilo napredka?
- Kako ste s programom dosegali posameznikove učne cilje?
- Kako – na kakšen način, s kakšnimi metodami ste ocenjevali znanje udeležencev? V kakšnih situacijah/okoljih in kako pogosto je to potekalo?

Ob zaključku programa

- So ob koncu programa dosegli cilje, ki so si jih zadali na začetku?
- So bili njihovi interesi bolj diferencirani ob koncu programa?
- Kako bi ocenili dosežke posameznikov?

III. PROJEKTNO DELO

- Kako poteka načrtovanje izbirnega projekta? Opišite primer!
- Ali ste pri določanju ciljev (skupnih – splošna izobraženost, formiranje poklicne identitete, socialno-kulturnega delovanja, posebni projektni cilji) imeli težave? Kakšne?
- Kako ste si razporedili vse štiri oblike projektne dela?
- Ali ste se načrtovane razporeditve držali?
- Ali ste imeli pri izvajanju vseh štirih oblik projektne dela težave? Kakšne?
- Na kakšen način ste izbirali projekte (ste vi predlagali temo ali so se udeleženci sami odločili zanjo)?
- Kakšna je bila motivacija udeležencev pri delu; je padala po določenem času, je bila potrebna dodatna motivacija ali so bili ves čas enako motivirani?
- Ali vam je načrtovanje projektne dela (učni projekt – formular) pomagalo pri njegovi izvedbi?
- Kako je potekalo načrtovanje, izvajanje individualnega dela udeležencev? Ste naleteli na težave pri načrtovanju in izvajanju? So bili individualni projekti uspešni?

IV. METODE DELA

- Katere metode dela ste v programu uporabljali?
- Katere od njih so prevladovale?
- Katere od njih so imeli najraje udeleženci?
- Katere učne pripomočke, vire, gradiva ste uporabljali pri delu?
- So udeleženci sodelovali pri izbiri le-teh?

- Kako so udeleženci sprejeli metodo soodločanja pri načrtovanju in izvajanju projektnih dejavnosti?

V. NALOGE MENTORJA

- katero delo vam v programu vzame največ časa?
- Katera opravila se vam zdijo najpomembnejša v programu?
- Katera opravila vas po vašem mnenju po nepotrebnem obremenjujejo?
- Za katere stvari menite, da bi potrebovali več časa?
- Ali ste lahko realizirali svoje zamisli, delovali v skladu s svojim prepričanjem?
- Če ne, kaj je oviralo vaše delo?

VI. ZUNANJI SODELAVCI

- Ste načrtovali veliko sodelovanja z zunanjimi sodelavci?
- Koliko od načrtovanega sodelovanja ste uresničili?
- Kdo je skrbel za zunanje sodelavce – eden ali vsi mentorji?
- So imeli pri tem udeleženci aktivno vlogo?
- Ste imeli pri iskanju zunanjih sodelavcev težave? Kakšne?
- Je bilo njihovo sodelovanje koristno pri izvajanju projektnih dejavnosti? So vam bili v pomoč?
- Menite, da bi moralo biti v programu več sodelovanja zunanjih sodelavcev? Zakaj?
- Kakšne oblike sodelovanja z zunanjimi sodelavci bi po vašem mnenju bile koristne za dvig kakovosti programa?

VII. TRAJANJE PROGRAMA

- Menite, da je eno leto za udeležence programa dovolj, da so učinki programa na njih pozitivni in da dokončajo načrtovane dejavnosti?

VIII. KAKOVOST PROGRAMA

- Ali menite, da PUM udeležence spodbuja k:
  - nadaljevanju pretrganega šolanja
  - zaposlovanju
  - razvoju poklicnih interesov in želja
  - razvoju drugih interesov
- Kako ocenjujete učinke programa na udeležence (spoznavni, vrednotni, stališča, vrednote, konativni, ...)?
- Ali ima PUM na udeležence tudi nepredvidene učinke? Katere?
- Ali program dosega cilje, ki so zastavljeni na ravni kurikuluma PUM?
- Ali menite, da bi bilo potrebno spremeniti del programske zasnove?
- Katera načela in koncepti iz programa so se v praksi izkazali kot uspešni?

IX. EVALVACIJA PROJEKTNEGA DELA

- Ali ste med izvajanjem programa izvajali notranjo evalvacijo programa?
Zakaj da/ne?
- Kdaj ste evalvirali in kako?
- Menite, da vam je evalvacija pomagala pri nadaljnjem delu?
- Na kakšen način so se mladi odzvali nanjo?

X. IZOBRAŽEVANJE

- V ACS ste opravili IPM. Kako ga na splošno ocenjujete? Ali je podpiral vaše delo in v kakšni meri?
- Katere vsebine iz programa ste največkrat uporabili pri svojem delu oz. so vam koristile?
- Ali ste pri svojem delu, kdaj posegli po gradivu, ki ste ga prejeli v času usposabljanja? Katere vsebine, poglavja so to bile?
- Ste imeli dovolj znanja za uporabo različnih metod dela?
- Katera znanja so vam manjkala?
- So bile katere izmed tem v izobraževanju odvečne?

- So vam pri delu pomagale pretekle izkušnje in znanje?
- Ali bi še se dodatno izobraževali? Na katerih področjih?
- V IPM ste opravili seminarsko nalogo – načrtovanje projekta. Vam je znanje, pridobljeno na izobraževanju, koristilo pri njeni izdelavi?
- Vam je bila seminarska naloga v pomoč pri delu v PUM? Ste lažje načrtovali projekte?

XI. SODELOVANJE Z ACS

- Kakšna je po vašem mnenju vloga ACS pri uvajanju in izvedbi PUM?
  - Ste zadovoljni s sodelovanjem ACS?
  - Bi kaj spremenili, dopolnili?
  - Bi si želeli več sodelovanja? Na katerih področjih?
  - So vam mesečna srečanja koristila pri strokovnem delu v programu?
  - Menite, da bi jih v tej obliki organizirali tudi v naslednjem letu?
-
- Kaj bi še želeli sporočiti?

PRILOGA 4

OPOMNIK K RAZGOVORU Z VODSTVOM IZVAJALSKE ORGANIZACIJE OB IZTEKU ŠOLSKEGA LETA 1999/2000

OPOMNIK
ZA RAZGOVOR Z VODSTVOM
IZVAJALSKE ORGANIZACIJE
PUM V ŠOLSLEM LETU
1999/2000

Izvajalska organizacija: _____

Ime direktorja/direktorice: _____

1. Kaj vas je motiviralo, da ste se odločili za izvajanje programa PUM?
2. Ali je bil program v okolju dobro sprejet?
3. Ali ste na začetku izvajanja programa imeli kakršne koli težave?
4. Na kakšen način ste pridobili mentorje za delo v programu?
5. Ste imeli težave pri tem?
6. Kako pogosto imate stike z mentorji?
7. Na kakšen način?
8. Ali ste zadovoljni z delom mentorjev?
9. Ali menite, da ste dobro obveščeni o tekočem delu in problemih v PUM?
10. Katere probleme rešujete skupaj z mentorskim timom?
11. Ali je Izobraževalni program za mentorje po vašem mnenju mentorjem dal dovolj znanja za delo v programu?
12. Menite, da so mladi v vašem okolju dobro obveščeni o programu PUM?
13. Na kakšen način ste pridobili udeležence v program?
14. Ali se PUM povezuje z okoljem?
15. Je okolje program dobro sprejelo ali ste imeli težave pri sodelovanju z lokalno skupnostjo?
16. Kako ocenjujete svoje razmere za izvajanje programa:
  - prostorske
  - materialne
  - kadrovske
17. Kaj so po vašem mnenju kriteriji uspešnosti delovanja PUM?
18. Kaj menite o izpeljavi programa v vaši izvajalski organizaciji?

19. Menite, da bi bile potrebne programske dopolnitve?
20. Kako ocenjujete učinke programa na vašo organizacijo?
21. Kako bi ocenili pogoje za izvajanje programa?
22. Kako ocenjujete sodelovanje z MŠŠ?
23. Kako ocenjujete sodelovanje z ZRSZ?
24. Kako ocenjujete sodelovanje z območnimi enotami ZRSZ?
25. Kako ocenjujete sodelovanje z ACS?
26. Dodatni komentarji

VIRI

Izhodišča za evalvacijo kurikularne prenove vzgoje in izobraževanja v Republiki Sloveniji. Nacionalna komisija za izvajanje in spremljanje novosti in programov v vzgoji in izobraževanju.

Izhodišča za kurikularno prenovo izobraževanja odraslih in oblikovanje programov za izobraževanje odraslih. Nacionalni kurikularni svet, Področna komisija za izobraževanje odraslih. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 1998.

Klemenčič, Sonja: **Učimo se v študijskih krožkih.** Zbirka Študije in raziskave. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 1995, str. 29 – 38.

Knox Alan B.: **Developing, Administering and Evaluating Adult Education.** San Francisco – London: Jossey – Bass Publishers. 1989, str. 75 – 123.

Malečkar, Vilma: **Evalvacija programov usposabljanje za življenjsko uspešnost.** Nacionalno poročilo za leto 1998. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 1999 str. 5 - 13.

Možina, Tanja: **Projektno učenje za mlajše odrasle; Evalvacijsko poročilo o izpeljavi programa PUM v šol. letu 1998/99.** Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 1999.

Pastuović, dr. Nikola: **Teoretična in metodična izhodišča razvoja programov.** V: Programi, oblike in metode izobraževanja odraslih. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 1994, str. 94 –105.

Projektno učenje za mlade, kurikulum. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 1999.

Vilič–Klenovšek, Tanja: **Evalvacija politike izobraževanje delovne sile s poudarkom na izobraževanju brezposelnih I.** Zaključno poročilo. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 1995.

Vilič–Klenovšek, Tanja: **Evalvacija politike izobraževanje delovne sile s poudarkom na izobraževanju brezposelnih II.** Zaključno poročilo. Ljubljana: Andragoški center Slovenije, 1997.